

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

วนิดา แก้วกุลบุตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

372.2107d

ก169ม

จ.3

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

๒

บทคัดย่อ

ของ

วนิดา แก้วกุลบุตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2547

ก 254755

13 ก.ย. 2547

วนิดา แก้วกุลบุตร. (2547). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนและหาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 260 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัด ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ประสพการณ์ในการรับการอบรม การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรม การวิจัยในชั้นเรียน เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรปัจจัยด้านประสพการณ์ในการรับการอบรม การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน กับ เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .506 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 25.60

2. คำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลทางบวกต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีคำแนะนำนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.449 ส่วนปัจจัยด้านประสพการณ์ในการรับการอบรม การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

aj

**SOME FACTORS CONTRIBUTING TO CLASSROOM RESEARCH ATTITUDE
OF PRESCHOOL TEACHERS UNDER THE OFFICE OF
PRIMARY EDUCATION LOEI**

**AN ABSTRACT
BY
WANIDA KEAWKOOLABUT**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University**

April 2004

Wanida Keawkoolabut. (2004). *Some factors contributing to classroom research attitude of preschool teachers under the Office of Primary Education Loei*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Suchinda Kajonrunsilp, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The purposes of this research were to study the relation between some factors and classroom research attitude and to study the beta weight of some factors that contributed to classroom research attitude. The sample comprising of 260 preschool teachers from the Office of Primary Education Loei that was selected by using the cluster random sampling. The instruments were the questionnaires of knowledge of classroom research, training experience, the modeling of classroom research, colleague interaction, innovation adoption of classroom research and classroom research attitude. The data were analysed by using mutiple correlation and mutiple regression.

The result of this study showed that :

1. The correlation coefficient of training experience, the modeling of classroom research, knowledge of classroom research, colleague interaction, innovation adoption of classroom research related to classroom research attitude was statistically significant at .01 level. The mutiple correlation coefficient was .506. The variance proportion of classroom research attitude accounted by five independent variable were 25.60.

2. Innovation adoption of classroom research positive contributed to classroom research attitude was statistically significant at .01 level. The beta weight of some factors contributed to classroom research attitude were equaled 0.449. Training experience, the modeling of classroom research, knowledge of classroom research and colleague interaction contributed to classroom research attitude was no statistically significant.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

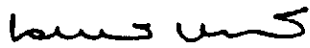
ของ

นางสาววนิดา แก้วกุลบุตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

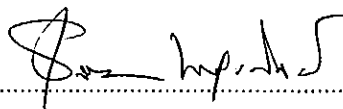


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

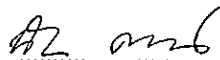
วันที่ 23 เดือน เมษายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์



.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. สัจจินดา ขจรรุ่งศิลป์)



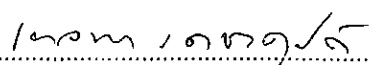
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นipa ศรีไพโรจน์)



.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ดันดินลาชีวะ)



.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความกรุณาเอาใจใส่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ รองศาสตราจารย์ภา ตรีไพโรจน์ และคณะกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม คือ รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร. เขียวพา เตะทะคุปต์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน อาจารย์ ดร. ชาทรี เกิดธรรม และอาจารย์อุบล เวียงสมุทร เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อและความสนับสนุนร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงที่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ด้วยดีซึ่งรวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มา ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประดิษฐ์ แก้วกุลบุตร และคุณแม่เสวียน แก้วกุลบุตร ที่อุทิศกำลังกาย กำลังใจ ตลอดจนกำลังทรัพย์ ด้วยความห่วงใยทำให้ลูกประสบความสำเร็จในการศึกษา

วนิดา แก้วกุลบุตร

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน.....	7
ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน.....	7
ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน.....	9
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน.....	11
รูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน.....	12
กระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	23
ความหมายของเจตคติ.....	23
ลักษณะของเจตคติ.....	24
องค์ประกอบของเจตคติ.....	25
ทฤษฎีเจตคติ.....	26
การวัดเจตคติ.....	27
เครื่องมือวัดเจตคติ.....	29
ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน.....	31
ประสบการณ์ในการรับการอบรม.....	31
การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน.....	32
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน.....	33
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน.....	35
การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) งานวิจัยในประเทศ.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมายของการวิจัย	67
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	89
ภาคผนวก ค.....	93
ภาคผนวก ง.....	97

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	99

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย รายชื่ออำเภอและกลุ่มโรงเรียน.....	50
2	แสดงจำนวนและร้อยละของครูกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรม และ การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน.....	62
3	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับ ก่อนประถมศึกษา.....	63
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา.....	64
5	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับ ก่อนประถมศึกษา.....	66
6	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถาม.....	90
7	ค่าอำนาจจำแนก (t) และความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 ขั้นตอนกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของกองวิจัยการศึกษา.....	17
3 การจำแนกประเภทของนวัตกรรมการเรียนรู้.....	21
4 แสดงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์.....	40

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่ง มีผลกระทบต่อสภาพของสังคมที่ต้องเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ (กรมวิชาการ. 2542 : 1) การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษา ดังนั้น วิจัย และทดลอง โดยเฉพาะในการพัฒนาการเรียนนั้น การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา เพราะการวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี (ทัศน สว่างศักดิ์. 2543 : 72)

การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนควบคู่กันไปในั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24(5) ว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ นอกจากนี้แล้วในมาตรา 30 ยังกล่าวต่อไปอีกว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 14-16) จึงเห็นได้ว่าครูจำเป็นต้องมีการคิดค้นหาวิธีและทดลองใช้เทคนิควิธีใหม่ๆ ซึ่งครูสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ เพราะ การวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน การสอน และช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ (สัมมา รณิษฐ์. 2544 : 11) ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศน สว่างศักดิ์ (2543 : 73) ที่กล่าวว่า ครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มบทบาทเป็นนักวิจัย โดยการนำกระบวนการวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นครูผู้สอนในระดับใด สามารถจะทำวิจัยได้ตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การศึกษาระดับขั้นต้นๆ อันหมายรวมถึงระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ไม่จำเป็นต้องมีการวิจัยก็ได้ งานวิจัยในชั้นเรียนจะยากง่ายซับซ้อนอย่างไรขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับปัญหาและสภาพแวดล้อม ดังนั้น จึงทำวิจัยได้ทุกระดับการศึกษา

การวิจัยในชั้นเรียนมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อการปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานของผู้วิจัย ครูสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน และช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองสามารถแก้ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เพราะครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนรู้และเข้าใจสภาพการเรียนรู้การสอนที่แท้จริง (กรมวิชาการ. 2542 : 2-3) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณศรี อนันตศิริชัย (2544 : 72) ที่กล่าวว่า การที่ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ และมีพื้นฐานที่ดีในการทำวิจัย จะทำให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการวิจัยจะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของการวิจัยได้นั้น ผู้วิจัยนอกจากจะมีความสามารถทางการวิจัยแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้ทำวิจัยจะต้องมีก็คือ เจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยดังที่ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 15) กล่าว ซึ่งสรุปได้ว่า ลักษณะผู้ที่จะทำการศึกษาวิจัยได้ดีและประสบผลสำเร็จต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย

การพัฒนาครูด้านการวิจัยที่ผ่านมาในประเทศไทยใช้วิธีการฝึกอบรมครู หรือการจัดประชุม ปฏิบัติการด้านการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การทำวิจัยของครูไม่พัฒนาและก้าวหน้าเท่าที่ควรคือ ความรู้ของครูที่ได้จากการอบรมไม่เพียงพอ ส่งผลให้ครูทำวิจัยไม่สำเร็จและท้ายที่สุดก็เกิดเจตคติทางลบต่อการทำวิจัย (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 2-4) การปลูกฝังให้ครูเป็นผู้ศึกษา ค้นคว้าและทำวิจัยเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และการทำงานให้มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยแก่ครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำวิจัย (เยาวภา เจริญบุญ. 2538 : 12) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัย กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 215-217) โดยให้มีการสอดแทรกความรู้และความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัย ตลอดจนการนำผลการวิจัยไปใช้ในการอบรมสัมมนาทั้งระดับผู้บริหารและผู้บริหารชั้นรองทางการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าส่วนใหญ่จะศึกษาตัวแปรทางด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาที่ทำการสอน เป็นต้น สำหรับตัวแปรทางด้านองค์ประกอบทางจิตเจตเจตนั้นเท่าที่ประมวลเอกสาร พบว่า มีผู้ทำการศึกษาในเรื่องเจตคติกับการวิจัยในชั้นเรียน เช่น เยาวภา เจริญบุญ (2538 : 12) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติที่มีต่อการทำวิจัยนับว่าเป็นแรงผลักดันประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและสามารถทำวิจัยได้รับผลสำเร็จ นอกจากนี้ ประพนธ์ เจริญชนม์ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า เจตคติต่อการทำวิจัย เป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่เคยทำวิจัยและกลุ่มครูที่ไม่เคยทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย สืบเนื่องเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาและการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้วยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ จัดอบรมสัมมนาในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดมา รวมทั้งจัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนด้วย โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ได้จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูในสังกัด ประจำปีงบประมาณ 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเป็นการประกาศเกียรติคุณแก่ครูผู้สอนที่มีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาในชั้นเรียน ทั้งนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ยังได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ และใช้ประกอบการสัมมนาการวิจัยในชั้นเรียนด้วย (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. 2545) อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระดับภาพรวมกว้างๆและในส่วนกลาง

ด้วยความมุ่งมั่นจะปรับเปลี่ยนบทบาทภาระหน้าที่ของครูในสังกัดให้มีความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการวิจัยให้มากยิ่งขึ้น จึงมีเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายและสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยเลือกที่จะนำตัวแปรที่มีหลักฐานเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าน่าจะส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนมาศึกษา

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทใหม่ของครูปฐมวัย หรือครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษานั้นเอง สิ่งที่ได้คือการเรียนรู้เด็กอย่างเข้าใจ การทำวิจัยจะทำให้ครูรู้จักเด็ก รู้จักการใช้ข้อความรู้มาเพื่อการพัฒนาเด็ก แก้ปัญหาของเด็กที่มีปัญหาเฉพาะบุคคล กระบวนการวิจัยจะช่วยให้ครูแก้ปัญหาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และพัฒนาองค์ความรู้ในตัวเอง การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีใช่มุ่งไปที่การพัฒนาการสอนอย่างเดียว แต่การวิจัยยังเป็นกระบวนการวิธีอย่างหนึ่งที่ครูต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนโดยเป้าหมายมุ่งไปที่การสร้างเสริมให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ (พัชรี สืบตระกูล, 2545 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 40) ที่กล่าวว่า การวิจัยสำหรับครูปฐมวัยที่สำคัญควรเป็น การวิจัยในชั้นเรียน เพราะเป็นการหาคำตอบในปัญหาที่ครูสงสัย ครูรู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนา การสอนของตน รวมทั้งการเข้าถึงเด็กและผู้ปกครอง เช่น การทดลองวิธีการสอนใหม่ๆ การศึกษารูปแบบ การสอนเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง การสร้างเสริมแนวคิดการพัฒนาเด็กรวมถึงการแก้ปัญหาเด็ก

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยศึกษา “ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย” เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการนิเทศเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูระดับก่อนประถมศึกษาทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางสำหรับการนิเทศการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในคลินิกและนอกสถาบัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 735 คน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 13 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 260 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากประชากรโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2537 : 106) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน
2. สุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เลือกอำเภอ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และ เขต 2 โดยสุ่มมาเขตละ 3 อำเภอ รวมเป็น 6 อำเภอ จากทั้งหมด 13 อำเภอ ได้อำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน อำเภอนาด้วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง และอำเภอผาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2
3. สุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มมาได้ ตามข้อ 2 มาร้อยละ 50 โดยจะทำการสำรวจข้อมูลจากครูระดับก่อนประถมศึกษาในแต่ละกลุ่มโรงเรียนของแต่ละอำเภอดังกล่าว จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ จำนวน 260 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรปัจจัย ประกอบด้วย
 - 1.1 ประสพการณ์ในการรับการอบรม
 - 1.2 การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.3 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.4 ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
 - 1.5 การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

* 1. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาความรู้ วิธีการใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรูของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูเป็นผู้วิจัยและเป็นผู้ใช้ผลงานวิจัย

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง เหตุปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ เหตุปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่

๕ 2.1 ประสพการณ์ในการรับการอบรม หมายถึง การรับการอบรมของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนจากการจัดอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ จำแนกเป็น

2.1.1 ไม่เคยได้รับการอบรม

2.1.2 เคยได้รับการอบรม

2.2 การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การมีบุคคล ซึ่งเป็นผู้เคยทำงานด้านการวิจัยมาก่อน มีผลงานทางด้านการวิจัยเป็นที่ประจักษ์ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นแบบอย่างให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยวิชาการ หัวหน้าระดับชั้น เพื่อนครู ผู้นำในกลุ่มโรงเรียน เป็นต้น จำแนกเป็น

2.2.1 ไม่มีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน

2.2.2 มีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน

* 2.3 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกี่ยวกับการทำวิจัยของครู อันจะส่งผลให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย การออกแบบการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกและพัฒนาเครื่องมือ สถิติและการเลือกใช้สถิติ การเขียนรายงานการวิจัย และการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยให้ครูประเมินตนเองว่ามีความรู้ดังกล่าวนะดับใด

2.4 ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน หมายถึง การที่ครูได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือในเรื่องงาน ข้อมูลข่าวสารทางการวิจัย ความคิดเห็นในการทำวิจัย และเรื่องส่วนตัวจากผู้ร่วมงาน มีการส่งเสริมกันให้ได้รับความก้าวหน้าด้วยความจริงใจ มีความสามัคคีในกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีและมีการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งวัดจากแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

* 2.5 การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การที่ครูมุ่งที่จะทำความเข้าใจ โดยการศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของการวิจัยในชั้นเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะนำเอามาใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรูของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งวัดจากแบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน

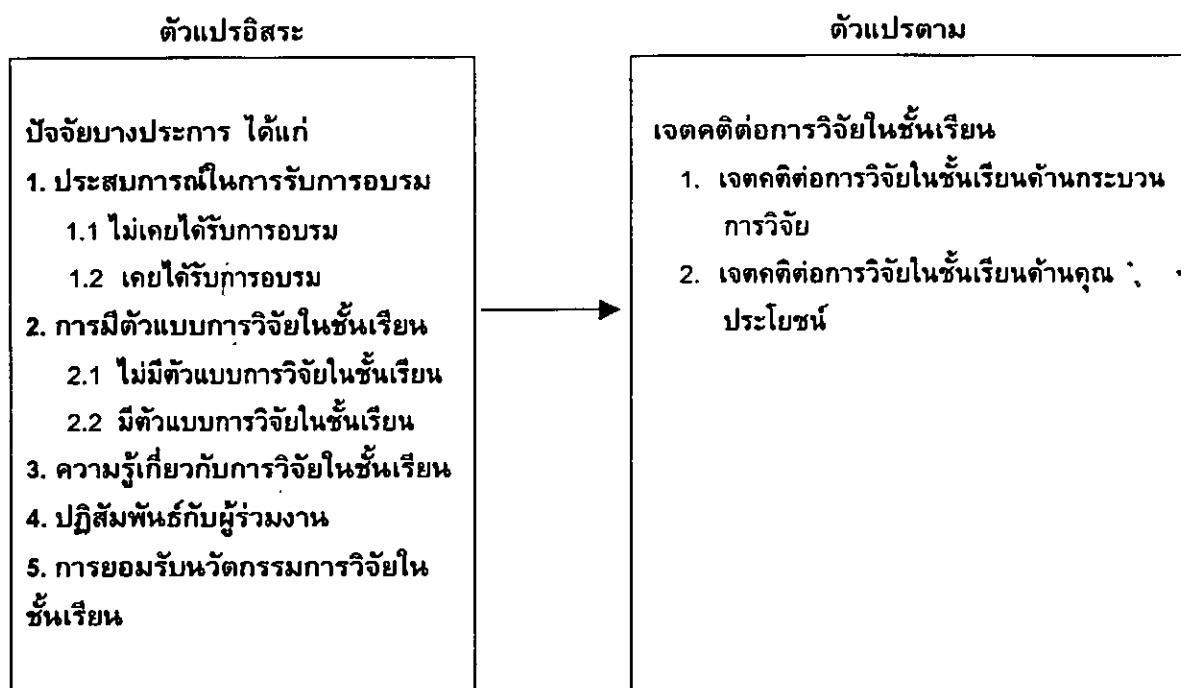
* 3. เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและความพร้อมที่จะกระทำ ซึ่งเป็นแนวโน้มของจิตใจของครูที่มีต่อการวิจัยในชั้นเรียน ในด้านกระบวนการวิจัยและด้านคุณประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นไปทางบวก ทางลบ หรือเป็นกลางอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

3.1 เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนด้านกระบวนการวิจัย หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและความพร้อมที่จะกระทำเกี่ยวกับประเด็นและรายละเอียดขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.2 เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนด้านคุณประโยชน์ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและความพร้อมที่จะกระทำเกี่ยวกับ ประโยชน์ ความจำเป็น ความสำคัญ คุณค่า และเหตุผลของการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ครูระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูสายงานการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการ ได้แก่ ประสบการณ์ในการรับการอบรม การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.1 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.2 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.4 รูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.5 กระบวนการและขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน
- ✓ 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 2.1 ความหมายของเจตคติ
 - 2.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 2.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 2.4 ทฤษฎีเจตคติ
 - 2.5 การวัดเจตคติ
 - 2.6 เครื่องมือวัดเจตคติ
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน
 - 3.1 ประสบการณ์ในการรับการอบรม
 - ✓ 3.2 การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน
 - 3.3 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 3.4 ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
 - 3.5 การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน

1.1 ความหมายของ การวิจัยในชั้นเรียน

คำที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนมีหลายคำ เช่น การวิจัยปฏิบัติการ (Action research) การวิจัยในชั้นเรียน (classroom research) การวิจัยของครู (teacher research) และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom action research – CAR) เป็นต้น การวิจัยดังกล่าวนี้เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูทั้งสิ้น

การวิจัยในชั้นเรียนมีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว กล่าวคือ เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทและกระบวนการทั้งหลายที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อให้ครูได้ทำความรู้จักและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยได้อย่างชัดเจน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

เอลเลียต (Elliott, 1991 : 49) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ว่าเป็นการวิจัยประยุกต์ประเภทหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การปรับปรุงการเรียนการสอนของครูไม่เน้นการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรใด

ธีระชัย ปุณณโชติ (2532 : 7-8) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่อุปสรรคต่อการเรียนโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาความรู้ใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ แล้วยังหมายความรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ เช่น สื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน หรืออาจดัดแปลงอุปกรณ์ประเภทอื่นมาใช้ในการเรียนการสอนก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

วิรัช วรรณรัตน์ (2537 : 44) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทั้งในส่วนหลักสูตร วิธีการสอน การจัดกิจกรรม สื่อ แบบฝึก รวมทั้งการวัดและประเมินผล

อุทุมพร จามรมาน (2537 : 16) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยของครู คือ การวิจัยที่ทำโดยครู ของครู เพื่อครู และสำหรับครูเป็นการวิจัยที่ครูจะเป็นผู้ที่ตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกมา แล้วแสวงหาข้อมูลเพื่อมาแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ ผลวิจัยจะเป็นคำตอบที่ครูนำไปใช้แก้ปัญหาของตนได้

ชัยพจน์ รักราม (2540 : 25) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือการพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนหลังจากสำรวจแล้วพบว่า สาเหตุของปัญหาการเรียนการสอนมาจากนักเรียนวิธีการสอน สื่อการสอน และสภาพแวดล้อม

ทิศนา ขัมมณี (2540 : 5) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นการวิจัยที่ทำในบริบทของชั้นเรียนและมุ่งนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูเองเป็นการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูให้ไปสู่ความเป็นเลิศและมีความอิสระทางวิชาการ

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2540ก : 38) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นกระบวนการในการหาความจริงที่เชื่อถือได้ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ในห้องเรียนที่ครูรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน โดยมีครูเป็นผู้วิจัย และเป็นผู้ใช้ผลการวิจัย

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าของครู ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem solving) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียน และคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

ทัศนาศาสตร์ (2543 : 74) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียนคือ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ใหม่ ๆ ในที่นี้เรียกว่า นวัตกรรมทางการศึกษา

สุวิมล ว่องวาณิช (2543 : 163) ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ได้ทันที และสะท้อน

ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

พิริต ฤทธิจัญญ (2544 : 24) ให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ประนอม เจริญชนม์ (2545 : 11) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียน คือ การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูเป็นผู้วิจัยและเป็นผู้ใช้ผลงานวิจัย

สรุปได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาความรู้ วิธีการใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูเป็นผู้วิจัยและเป็นผู้ใช้ผลงานวิจัย

1.2 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์มากมายหลายประการ ดังนี้

ช. ชนบท (2531 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นผลงานชนิดหนึ่งที่ครูผู้สอนสามารถจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และยังสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นผลงานทางวิชาการประกอบการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2537 : 30 - 31) กล่าวว่า การวิจัยช่วยครูในด้านการเรียนการสอนเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนรู้อาเหตุของเด็ก ครูได้พัฒนาด้านวิชาการ

ชัยพจน์ รักราม (2540 : 25) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นประโยชน์ในแง่ที่เป็นการสืบค้นหาปัญหาการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนดำเนินการพัฒนาวัตกรรมการแก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยครู นั่นคือ "ครูผู้ค้น ครูผู้คิด และครูผู้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน"

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 3) ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย

2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู

3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ

4. เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 7) กล่าวว่า ข้อดีของการทำวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้

1. การทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว และมีการวางแผนในการทำงาน

2. ช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพและมีผลการวิจัยรองรับ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ครูจะจัดการเรียนการสอนโดยยึดประสบการณ์เดิม ความรู้เดิม และความสนใจส่วนตัวเป็นหลักซึ่งเข้าไม่ถึงปัญหาของนักเรียน

3. ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลาย และตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีคุณภาพ มีเหตุผลและสร้างสรรค์ เพราะมองทางเลือกได้กว้างขวางและลึกซึ้ง

สุวิมล ว่องวาณิช (2544 : 15) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบเชื่อถือได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 16) กล่าวว่า ประโยชน์ที่ครูได้จากการวิจัยในชั้นเรียน สรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 2. พัฒนาการเรียนการสอน
 3. พัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
 4. พัฒนาองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็พื้นฐานของการพัฒนา
- นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 5-7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู โรงเรียน และวงการศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ และไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป ซึ่งส่งผลไปถึงการจัดปัญหาและผลกระทบอื่นๆ ด้วย
2. ประโยชน์ต่อครู ครูมีการวางแผนการทำงานในหน้าที่ของตนเองอย่างเป็นระบบ ช่วยให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ในการหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ได้นวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงจนเป็นที่ยอมรับได้ และเกิดความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าตนเองสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียนเป็นรายคนและแต่ละคนอย่างเ็นราย
3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน ครูในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น มีการร่วมกันคิดแก้ปัญหา ตั้งแต่การวิเคราะห์หาสาเหตุจนถึงการเขียนรายงาน การได้ระดมสรรพกำลังจากความคิดของแต่ละคนจะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ครูรับผิดชอบอยู่ จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถวิเคราะห์สาเหตุและชี้ประเด็นปัญหาได้ชัดเจน แก้ปัญหาได้ตรงจุด เป็นการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรกันทางวิชาการในโรงเรียน และยกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น
4. ประโยชน์ต่อวงการศึกษา ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนที่ครูแต่ละคนดำเนินการว่ามีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ครูผู้สอนแต่ละคนจะประยุกต์นำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนได้อย่างไร เป็นการสร้างสังคมทางการศึกษา และกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์อันมีคุณค่าของครูอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้วิชาชีพครูมีภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น

จากประโยชน์ของการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรวมทั้งเป็นการพัฒนาครู เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นระหว่างผู้ร่วมงาน ยกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียน ทำให้วิชาชีพครูมีภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น

1.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยเท่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นการทำวิจัยในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กล่าวคือ การวิจัยในระดับสถาบันอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัย มักจะเป็นการวิจัยที่เน้นหนักไปทาง ทฤษฎี (Theory Oriented Research) ส่วนการวิจัยในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษา ก็มักจะทำวิจัยที่เน้นหนักไปในการพัฒนานโยบายและแผน (Policy Oriented Research) นอกจากนี่ยังมีงานวิจัยที่ทำกันมาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง คือการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งในระดับหน่วยงานและในระดับผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาทดลอง (มัลลิกา นิตยากร และอรุณศรี อนันตรศิริชัย. 2534 : 67) ซึ่งพบว่าตลอดระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา ผลงานส่วนใหญ่ยังขาดความลุ่มลึกของการศึกษา ทั้งนี้เพราะงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในลักษณะเชิงสำรวจ ซึ่งมักจะวิจัยเลียนแบบกัน อีกประการงานวิจัยที่ผ่านมามากกว่าครึ่งเป็นงานวิทยานิพนธ์ซึ่งทำโดยนิสิตนักศึกษา ซึ่งโดยธรรมชาติ แม้จะมีอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุม แต่ก็ยังไม่ลุ่มลึกพอ ทั้งนี้ เพราะจำกัดด้วยทุน และขาดแรงจูงใจที่จะทำให้ลุ่มลึกเพราะเห็นว่าไม่จำเป็น (วิเชียร เกตุสิงห์. 2536 : 33-35) สำหรับงานวิจัยทางการศึกษาในโรงเรียนส่วนหนึ่งมาจากบุคคลภายนอก ซึ่งบุคคลภายนอกเป็นเพียงผู้สังเกต ทำให้ขาดความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริง อีกทั้งการทำวิจัยของบุคคลภายนอกไม่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ได้จริง เนื่องจากครูไม่เข้าใจภาษาการวิจัยที่เป็นภาษาทางสถิติ ทำให้การนำผลการวิจัยไปใช้ไม่ตรงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงเกิดแนวคิดใหม่ของการวิจัย โดยปรับเปลี่ยนจากการมีนักวิจัยเป็นผู้ทำวิจัย แล้วนำคำตอบจากการวิจัยไปบอกครูเป็นการให้ครูทำการวิจัยเอง นั่นคือปรับจากนักวิจัยเป็นศูนย์กลาง (Academy-based) เป็นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) (อุทุมพร จามรมาน. 2537 : 17)

เอลเลียต (Elliot. 1988 : 78 – 80) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับครูนักวิจัย เป็นการพยายามเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับครูนักวิจัย เกิดขึ้นเนื่องจาก

1. เพื่อแก้ไขปัญหาในการแปลความหลักสูตรไปสู่ชั้นเรียน
2. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาตัวครูไปด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอย่างแท้จริงแล้ว ครูได้ทำวิจัยตลอดเวลาโดยไม่รู้ตัว นั่นคือ ในขณะที่สอนครูได้ศึกษา ได้สังเกตปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเป็นต้นว่าการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก พยายามหาสาเหตุที่เป็นปัญหา เพื่อจะนำไปสู่การแก้ไขตลอดเวลา การกระทำดังกล่าวนี้คือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพียงแต่ไม่ได้ใช้วิธีการที่เป็นระบบระเบียบตามกระบวนการวิจัยเข้าเสริม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้การศึกษา การสังเกต การหาสาเหตุเป็นไปอย่างมีระบบด้วยการจดบันทึก เพื่อนำมาวิเคราะห์แปลผล ซึ่งอาจทำด้วยตนเองหรือร่วมกันเป็นระดับชั้นเรียน หรือระหว่างโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน หรือร่วมกับนักวิจัยภายนอกทำการวิจัยที่เน้นการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติมากกว่าเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องทฤษฎี หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (มัลลิกา นิตยากร และอรุณศรี อนันตรศิริชัย. 2534 : 67)

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2540ข : 28-29) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานครูอย่างเป็นระบบเห็นภาพของงานตลอดแนว มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพเพราะจะมองเห็นทางเลือกต่าง ๆ ได้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น แล้วจะตัดสินใจในการเลือก ทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ ครูนักวิจัยจะมีโอกาสมากขึ้นในการคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับเหตุผลของการปฏิบัติงาน และครูจะสามารถบอกได้ว่างานการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติไปนั้นได้ผลหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนนี้จะสามารถควบคุมกำกับและพัฒนาการปฏิบัติงาน

ของตนเองได้อย่างดีเพราะการทำงานและผลของการทำงานนั้นล้วนมีความหมายและคุณค่าสำหรับครูในการพัฒนานักเรียน ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู อันจะนำมาซึ่งความรู้ในงานและความปิติสุขในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องของครู

เป็นที่คาดหวังว่าเมื่อครูผู้สอนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษา และวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการ คือ นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วงวิชาการการศึกษาจะมีข้อความรู้และ/หรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และวิถีชีวิตของครู หรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูกักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้หรือผู้เรียน (Learner) ในศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีชีวิตชีวา จนในที่สุดก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวางและลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอน เป็นครูที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการสอน สามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในหลายบริบทหรือที่เรียกว่าเป็นครูผู้รอบรู้ หรือครูปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่งถ้ามีปริมาณครูกักวิจัยดังกล่าวมากขึ้น จะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2544 : 24) กล่าวถึงแนวคิดสำคัญ ๆ ของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับครูอาชีพ (professional teacher)
2. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครู ของครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู
3. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มีวงจรการทำงานแบบ PAOR กล่าวคือ
 - มีการวางแผนการดำเนินงาน (planning) หรือการวางแผนการวิจัยนั่นเอง
 - มีการลงมือปฏิบัติการ (acting) โดยดำเนินการวิจัย หรือทดลองตามแผนที่กำหนดไว้
 - มีการสังเกตผล (observing) โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง
 - มีการสะท้อนผลกลับ (reflecting) โดยนำข้อค้นพบที่ได้ย้อนกลับไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
4. การวิจัยในชั้นเรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน หรือส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็น งานเสริมการสอนของครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การดำเนินการวิจัยจะต้องไม่ทำความยุ่งยากหรือกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

จากแนวคิดและหลักการของการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้นควรเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนของชั้นเรียน โดยครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ทำควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสม

1.4 รูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2540ข : 30) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้นมีลักษณะเฉพาะที่เป็น การวิจัยเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนนั้นเป็นโปรแกรมการวิจัย (Research Program) แบบการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยเน้นสาระความรู้ที่

เป็นประโยชน์ในการเข้าใจสภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขตลอดจนนวัตกรรมในการพัฒนางานตามสภาพที่เป็นจริง

วิรัช วรรณรัตน์ (2537 : 44-46) กล่าวว่า ถ้ายึดระบบโครงสร้างทางการเรียนการสอนเป็นหลัก แล้วลักษณะของงานวิจัยจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ดังนั้นลักษณะและรูปแบบงานวิจัยในโรงเรียน จึงสามารถแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนได้ดังนี้

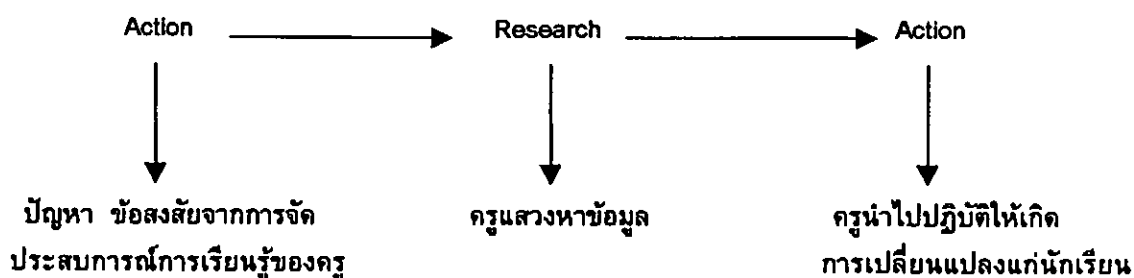
1. ด้านหลักสูตร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านหลักสูตรคือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และวิธีการประเมินผลตลอดจนหลักโครงสร้างของหลักสูตร ลักษณะการวิจัยจึงเน้นไปทางการประเมินหลักสูตร การติดตามการใช้หลักสูตร การทดลองหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของหลักสูตร

2. ด้านการเรียนการสอน ปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการเรียนการสอน วิธีการสอน แบบฝึก หนังสืออ่านประกอบ ชุดการสอน และการจัดกิจกรรม ลักษณะการวิจัยจึงเน้นไปทางลักษณะการสร้าง การผลิต และการทดลองใช้นวัตกรรมและผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

จะเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนจะมีความใกล้ชิดกับครูผู้สอนและตัวผู้เรียนอย่างยิ่ง และนับว่าเป็นงานที่พึงปรารถนาของทุกฝ่ายที่ต้องการพัฒนา นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในโรงเรียนและชั้นเรียน

3. ด้านการวัดและประเมินผล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัดและผลในการสอบวัดลักษณะการวิจัยจึงเน้นไปทางการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ การรายงานผลการสอบ การวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2537 : 16) กล่าวว่า การวิจัยของครูนอกจากจะมุ่งปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนแล้ว ยังต้องการให้เกิดการ “ปฏิบัติ” หรือ Action ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ห้องเรียนตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและห้องเรียนด้วย ซึ่งผลของการ Action ดังกล่าวอาจขยายกว้างขวางไปยังโรงเรียนอื่นในพื้นที่เดียวกันและต่างพื้นที่ได้ด้วยและได้สรุปลักษณะการวิจัยของครูในรูปแบบที่ขึ้นต้น และลงท้ายด้วยการปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาดังนี้



กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 7) ได้อธิบายลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

นอกจากนี้ ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 4) กล่าวถึงลักษณะการทำวิจัยในชั้นเรียนดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการวิจัยเกิดขึ้นจากการทำงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
3. การวิจัยดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ สอนไป วิจัยไป แล้วนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหา และทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

ผ่องพรรณ ทรัพย์มงคลกุล (2544 : 34) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดปฏิบัตินิยม (practical action research) ซึ่งเน้นที่กระบวนการและการนำผลการวิจัยไปใช้จริงในทางปฏิบัติ เพื่อแก้ไข – ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยทันที

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2544 : 25 - 31) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนเกิดขึ้นเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู แล้วครูเกิดความคิด ความต้องการ หรือมีความเป็นกัลยาณมิตร ประารถนาดีต่อผู้เรียนที่จะหาทางแก้ไขปัญหาคือช่วยเหลือผู้เรียนโดยแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน หรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

2. ขอบเขตการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน มีขอบเขตที่แคบและเฉพาะเจาะจงในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 ปัญหาวิจัย (research problem) ปัญหาวิจัยคือ คำถาม ข้อสงสัยหรือโจทย์ที่ครูนักวิจัยกำหนดขึ้นเพื่อต้องการหาคำตอบด้วยวิธีการที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ปัญหาวิจัยในชั้นเรียน เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ พฤติกรรมผู้เรียนที่ครูนักวิจัยต้องการหาคำตอบหรือแก้ไขปัญหาคือเฉพาะการเรียนการสอนในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ เรื่องที่ทำวิจัยเป็นประเด็นที่เล็ก ไม่กว้างเกินไป แต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน หรือการสอนของครู

- 2.2 ประชากร (population) ในที่นี้หมายถึง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งครูนักวิจัยต้องการจะศึกษาแก้ปัญหาหรือพัฒนาซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนจะมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ พฤติกรรมของผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดจนบริบทของชั้นเรียน (classroom context) ในการศึกษาหรือพัฒนาอาจมุ่งเน้นผู้เรียน เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ห้องเรียน หรือหลายห้องเรียน ที่ครูนักวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน โดยที่เป้าหมายสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนก็เพื่อแก้ไขปัญหาคือพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อหรือกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการ "พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน" ให้สูงขึ้น ดังนั้น ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียน จึงอาจจะเป็นผู้เรียนคนเดียวกลุ่มเดียว 1 ห้องเรียน หรือหลายห้องเรียน

- 2.3 เนื้อหาและวิธีการ การวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วยขอบข่ายของการวิจัยที่สำคัญ 2 ลักษณะคือ

- 2.3.1 การวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจปัญหาหรือสภาพการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นการวิจัยเพื่อรู้หรือให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เรียน สภาพการณ์ เหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ประกอบด้วยการสำรวจชั้นเรียน (classroom survey) การวิเคราะห์พฤติกรรมในชั้นเรียน (behavior analysis) และการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) การวิจัยลักษณะนี้เป็น การวิจัยเพื่อการอธิบาย (exploratory research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ตัวอย่าง คำถามหรือปัญหาวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบของการวิจัยลักษณะนี้

- 2.3.2 การวิจัยที่มุ่งปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาคือพัฒนาผู้เรียน เป็นการวิจัยที่มุ่งคิดค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ หรือพัฒนาการ

สอนของครูให้มีประสิทธิภาพ การวิจัยในลักษณะนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) คำถามหรือปัญหาวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบของการวิจัยในลักษณะนี้

2.4 การนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยในชั้นเรียนมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยไปอ้างอิงถึงประชากรในวงกว้างหรือในชั้นเรียนอื่น ๆ โดยทั่วไป เหมือนกับการวิจัยเชิงวิชาการ แต่มีจุดมุ่งเน้นที่จะนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเฉพาะราย เฉพาะกลุ่ม หรือชั้นเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ และอยู่ในความรับผิดชอบของครูนักวิจัย เมื่อทำวิจัยเสร็จแล้วอาจนำเสนอผลการวิจัยเผยแพร่สู่เพื่อนครู ส่วนวิชาชีพครูและวงวิชาการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ร่วมกันที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนซึ่งเป็นการขยายพรมแดนขององค์ความรู้ (body of knowledge) และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น

3. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัยทั้งหมด โดยครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัย และใช้ผลการวิจัยเองซึ่งอาจดำเนินการด้วยตนเอง หรือร่วมกับคณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน โดยอาจมีผู้เชี่ยวชาญร่วมให้คำปรึกษา นิเทศ แนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย

4. การดำเนินการวิจัยจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งถือว่าเป็นโมเดลใหม่ของการจัดการเรียนการสอนที่ให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน หรือกระบวนการเรียนรู้

5. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) สำหรับครูที่มุ่งการแก้ไขปัญหาพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน หรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้ทันต่อเหตุการณ์หรือสภาพปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

จากแนวคิดที่นักการศึกษาต่าง ๆ ได้กล่าวไว้พอสรุปรูปแบบและลักษณะงานวิจัยของครูได้ว่า

1. ควรเป็นงานวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) ที่จะต้องมีการค้นคว้า พัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

2. ควรเป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาและแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครู โดยเน้นให้มีการวิจัยควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาของการวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

3. ควรเป็นงานวิจัยที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีการขยายวงกว้างขึ้นเพื่อจะได้นำผลของการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.5 กระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยของครู เป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้เรียนรู้ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลที่ได้จากการปฏิบัติ จะทำให้ได้รูปแบบการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของชั้นเรียนและระบบของโรงเรียนของตนได้อย่างแท้จริง

นักการศึกษาหลายท่านได้แนะนำขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงลักษณะการปฏิบัติงานและข้อจำกัดของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนไว้ดังนี้

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2540ข : 30 – 35) ได้แนะนำกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะเป็นกระบวนการพัฒนางานว่า ในกระบวนการของการพัฒนางานนั้นมีขั้นตอนใหญ่ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ต้องการ หรือกำหนดสภาวะที่เรียกว่า พัฒนาแล้วให้ชัดเจน

2. การประเมินสภาวะเริ่มต้นเพื่อคุณภาพหรือสภาวะในปัจจุบันนี้ว่า ลักษณะอย่างไร และแตกต่างจากสภาวะเป้าหมายที่ต้องการในลักษณะใด

3. การวางกระบวนการและการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขไปเรื่อย ๆ โดยมีขั้นตอนย่อย คือ

3.1 การพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ในการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะเริ่มต้นไปสู่สภาวะเป้าหมาย

3.2 การประเมินทางเลือกต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดในการพัฒนา

3.3 การดำเนินการพัฒนาตามแผนการสอนของทางเลือกที่เลือกไว้

3.4 การติดตามกำกับและประเมินการดำเนินงานเพื่อให้รู้ว่า การพัฒนากำลังเป็นไปในทิศทางและลักษณะที่ต้องการหรือไม่ และเพื่อให้รู้ว่าจะต้องปรับเปลี่ยนอะไรอีก เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลจากขั้นนี้จะทำให้ได้แผนดำเนินการในระยะต่อไป อันเป็นแผนที่ปรับปรุงการพัฒนาจากขั้น 3.3

3.5 การดำเนินการพัฒนาตามแผนฉบับที่ปรับปรุง

3.6 ติดตามกำกับและประเมินการทำงานตามแผนฉบับปรับปรุง

4. การประเมินผลรวมสรุปว่า ได้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนามากน้อยเพียงใด

เมื่อนำกระบวนการพัฒนาดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับโปรแกรมการวิจัยในชั้นเรียนแล้ว รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านใดด้านหนึ่งภายใต้บริบทหนึ่ง น่าจะเป็นโปรแกรมการวิจัย ที่มีระยะของการทำวิจัยอย่างน้อย 3 ระยะดังนี้ คือ

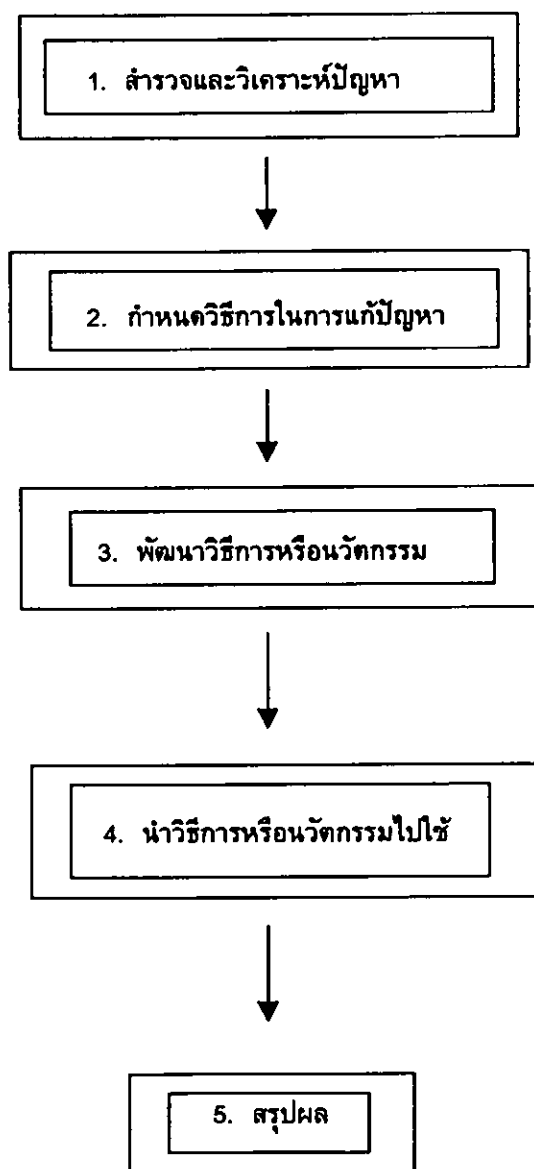
4.1 ระยะแรก เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการเรียนและการจัดการเรียนการสอน

4.2 ระยะที่สอง เป็นการวิจัยเพื่อทดลองวิธีการพัฒนาหรือนวัตกรรมทางการเรียนการสอน จากผลการวิจัยในระยะแรก นักวิจัยจะสามารถระบุปัญหาจริง ที่สมควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาทางเลือก ในการแก้ไขและพัฒนานี้อาจจะเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมในระยะที่สองนี้นักวิจัยจะสร้างวิธีการและเครื่องมือหรือนวัตกรรมที่จะใช้ในการพัฒนา แล้วทำการศึกษาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรม ดังกล่าวใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการศึกษาคุณภาพโดยการพัฒนาความเหมาะสมตามเหตุผล ซึ่งอาจขอความร่วมมือจากเพื่อนครูศึกษานิเทศก์และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นช่วยพิจารณาความเหมาะสม ผลจากการทดลองในระยะแรกนี้ จะทำให้ครูนักวิจัยทราบว่าวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมานี้ใช้ได้หรือไม่เพียงใด และจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและทดลองใหม่ จนผลการทดลองบ่งชี้ว่าสามารถพัฒนานักเรียนได้ตามที่คาดหวัง

4.3 ระยะที่สาม เป็นระยะที่ครูนักวิจัยต้องการพิสูจน์ความจริงที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับผลหรือวิธีการหรือนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมาต่อการเรียนของนักเรียน ในขั้นนี้ครูจะทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยจะมีกลุ่มควบคุม และมีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้ผลการพิสูจน์มีความเที่ยงตรงภายในและความเที่ยงตรงภายนอกมากยิ่งขึ้น ควรทำการทดลองในหลายบริบท

จากโปรแกรมการวิจัยที่มี 3 ระยะดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาที่ผ่านการพิสูจน์แล้วว่าได้ผลนั้น ควรใช้เวลาอย่างน้อย 3 ปี

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้กล่าวถึงการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีกระบวนการวิจัยดังภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของกองวิจัยการศึกษา

จากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามภาพประกอบ 2 ครูสามารถดำเนินการได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนาสามารถดำเนินการสอนได้

สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหานั้น ครูสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่นการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น หากครูพบหลายปัญหาก็คควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาถึงความสำคัญว่าควรแก้ไขปัญหาคำก่อน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีในการแก้ปัญหา

เมื่อครูได้วิเคราะห์ปัญหาแล้วในขั้นตอนที่ 1 ต่อมาในขั้นตอนที่ 2 ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา คู่มือ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ของครูเอง เพื่อที่จะทราบได้ว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเรานั้นมีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาการหรือนวัตกรรม

ในขั้นตอนนี้ครูจะได้ทางเลือกหรือวิธีการ/นวัตกรรมที่เป็นไปได้ โดยครูกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรม จากผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูล แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ตลอดจนนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก เป็นการดำเนินการในขั้นที่ 2 – 4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ จากนั้นจะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ประวิต เอราวรรณ์ (2542 : 5) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnalsance) เป็นขั้นตอนการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และจะสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดได้บ้าง ซึ่งครูสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อม และบริบทต่างๆ ของโรงเรียน การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยได้

2. การวางแผน (Planing) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา

3. การลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) หลังจากที่มีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามแผนจนปรากฏผลแล้ว นักวิจัยต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่หรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป

สัมมา รณิธย์ (2544 : 15-16) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา
4. การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
5. การออกแบบการทดลองใช้
6. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
7. การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล
8. การเขียนรายงานการวิจัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 43) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่เป็นเกลียวต่อเนื่องโดยเริ่มจากปัญหาวิจัย ตามด้วยการวางแผนวิจัย การปฏิบัติตามแผน การคิดทบทวนแล้วต่อเนื่องไปถึงการประเมินผล

สุวิมล ว่องวาณิช (2543) สรุปกระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนว่าเป็นเครื่องมือช่วยในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติของครู การวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติในวงจรการวิจัยปฏิบัติการเป็นความต้องการของครูที่จะพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและดีขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหากลกระบวนการทำเริ่มต้นด้วยการวางแผน (plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) และการสะท้อนผล (reflect)

ชูศรี วงศ์รัตน และคณะ (2545 : 79) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนจะเน้นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการปฏิบัติ ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของยุทธวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการปฏิบัติ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) - P
2. การปฏิบัติ (Act) - A
3. การสังเกต (Observe) - O
4. การสะท้อนกลับและการปรับปรุง (Reflect and Revise) - R

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2537 : 40-49) ยังได้กล่าวถึงขั้นตอนการวิจัยของครูไว้ในลักษณะของแนวปฏิบัติที่ละเอียด ภายใต้ข้อจำกัดของครูในโรงเรียนว่าประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การระบุข้อสงสัย ข้อขัดข้อง ปัญหา ที่เกิดจากนักเรียน กระบวนการ ครู กระบวนการสอนในห้องเรียน นอกห้องเรียน

ขั้นที่ 2 การระบุปัญหาข้อสงสัยที่กระชั้น มีขนาดเล็กและสามารถทำได้ ในขั้นนี้ครูตัดสินใจเลือกเรื่องที่สามารถทำได้ หรือเลือกนักเรียนที่มีปัญหาที่ต้องแก้ไขก่อน นั่นคือ ครูจัดลำดับความจำเป็นและความสำคัญของเรื่องที่ตนสามารถทำได้ภายใต้เวลา แรงงาน และสติปัญญาของตน

ขั้นที่ 3 การแสวงหาคำตอบ ความช่วยเหลือ แหล่งความรู้ในเบื้องต้น เมื่อครูกำหนดประเด็นปัญหาที่ตนสามารถทำได้แล้วครูใช้การปรึกษา การอ่าน การถามคนอื่น การแสวงหาแหล่งที่ครูจะไปหาคำตอบ เช่น ศึกษาในเทศก์ ครูอื่น ผู้บริหาร นักวิชาการ หนังสือ ห้องสมุด บุคคลทั่วไป รายงานต่าง ๆ ฯลฯ ที่ตนอาจได้รับแนวทางเพื่อนำไปสู่คำตอบและการปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 4 การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เมื่อได้แนวทางที่พอจะเห็นทางในการปฏิบัติแล้ว ครูระบุขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะทำอะไร เมื่อไร อย่างไร กับใคร

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติ ครูดำเนินงานไปพร้อมกับงานประจำของตน เป็นการสร้างระบบภายใน บทบาทหน้าที่ของตน (Built-in) เป็นการดำเนินงานที่แฝงอยู่ในบทบาท หน้าที่หลัก ซึ่งการปฏิบัตินี้ ได้แก่ การสังเกตเพิ่ม การให้ความสนใจเพิ่ม การพูดคุยเพิ่ม การจดบันทึกผลการใช้เวลาเพิ่มนอกเหนือจากงานประจำ การจดบันทึกเป็นระยะ ๆ จะช่วยให้ครูไม่ลืมสิ่งที่ทำไปแล้ว การจดบันทึกสิ่งที่อยากทำ ได้ทำ วิธีทำ และผลทุกครั้งอย่างสั้น ๆ จะช่วยให้ครูเขียนรายงานได้ชัดเจนและเป็นระบบ

ขั้นที่ 6 การอ่านสิ่งที่บันทึกและสังเกตเพิ่มเติม ครูอ่านสิ่งที่บันทึกไว้เป็นระยะ ๆ ชมวดหรือสรุปเป็นตอน ๆ ถึงสิ่งที่ทำไปแล้วและผลที่เกิดขึ้น แล้วหาวิธีทำต่อ เปรียบเทียบผลที่ได้ในอดีตกับผลที่เพิ่งได้รับว่าเหมือนกันหรือต่างกัน เปรียบเทียบวิธีไว้เป็นระยะ ๆ ว่าวิธีใดให้ผลมากกว่าเขียนรายงานสรุปเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 7 การสรุปเป็นช่วง เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่ง ครูประมวลผลว่า ปัญหาที่สงสัยได้รับการแก้ไขบ้างหรือยัง ยังคงมีปัญหา ข้อสงสัยใดค้างอยู่ ถ้าข้อสงสัยหรือปัญหาของเด็กคนนั้นหมดไป ข้อสงสัยหรือปัญหานี้ยังคงเกิดกับนักเรียนคนอื่นหรือไม่ ระดับมากน้อยเพียงใด ครูก็ขยายวงไปยังเด็กคนอื่นในปัญหาหรือข้อสงสัยเดิม

ขั้นที่ 8 การสรุปผล เมื่อขยายวงไปยังเด็กคนอื่นจนครบถ้วน ครูสามารถเขียนสรุปผลตั้งแต่ขั้นที่ 1-7 ได้ ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยของครู (Action Research)

ขั้นที่ 9 การเริ่มต้นกับเรื่องใหม่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อครูชมวดข้อสงสัย และผลที่ได้ทำไปแล้วในประเด็นดังกล่าวกับเด็กหลายคนแล้ว ครูสามารถสรุปผลในประเด็นดังกล่าวได้ และถ้าครูมองเห็นปัญหาหรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง ครูก็อาจเพิ่มประเด็นศึกษาต่อซึ่งจะเป็นการเพิ่มเรื่องที่ทำให้กว้างขึ้นได้

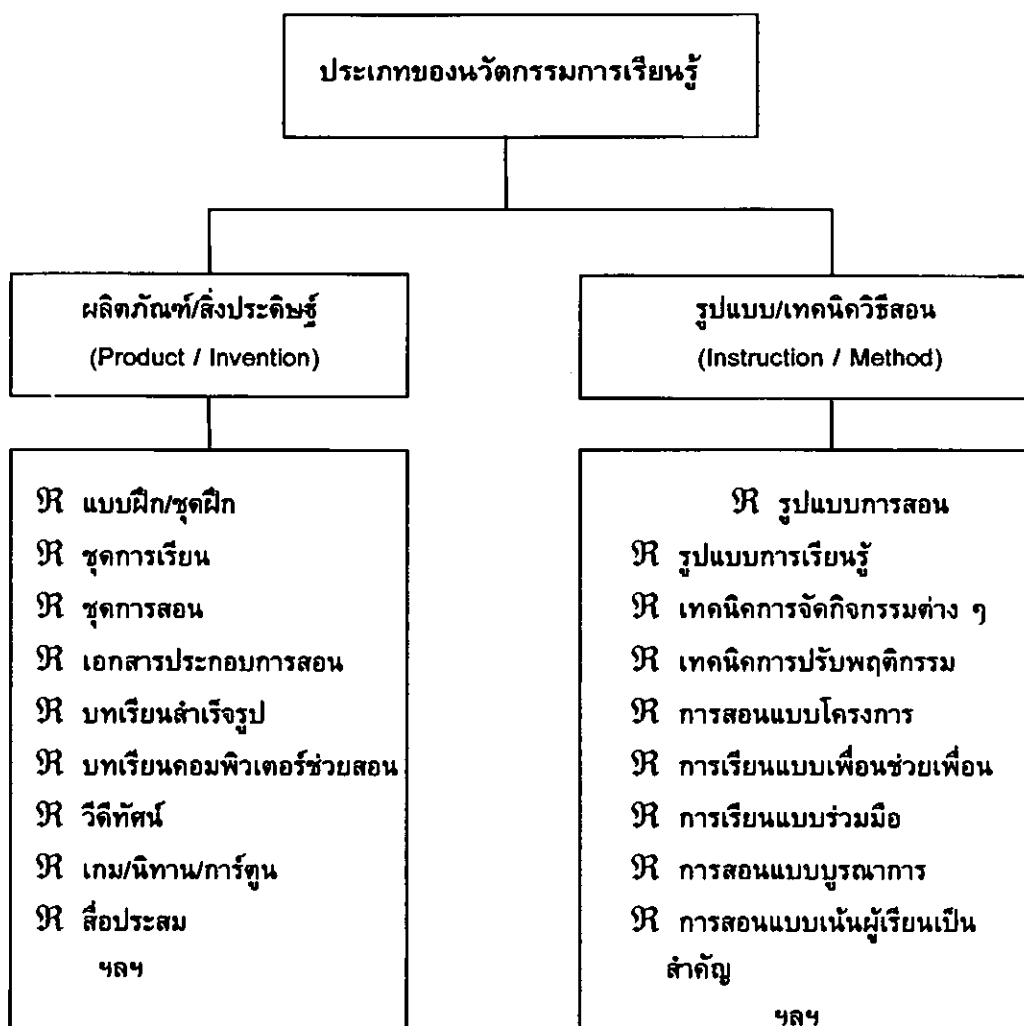
ขั้นที่ 10 การสรุปองค์ความรู้ ถ้าครูทำขั้นที่ 9 ต่อไปเรื่อย ๆ ยิ่งประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็เท่ากับครูขยายข้อสงสัย และได้รับคำตอบที่กว้างและลึกมากพอจนทำให้ครูสรุปองค์ความรู้ได้ว่า ในเรื่องนั้นศึกษานั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคืออะไรบ้าง และในประเด็นดังกล่าวใช้ได้ผลกับเด็กกรณีใด

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2544 : 34 - 47) กล่าวว่า ขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนมีสาระสำคัญและแนวปฏิบัติดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ครูนักวิจัยทราบปัญหา หรือความต้องการจำเป็นที่ต้องดำเนินการแก้ไข หรือพัฒนาโดยอาจใช้การสังเกต การสอบถาม ประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ หรือตรวจสอบผลงานของนักเรียน การใช้ข้อมูลชัดเจน (Hard Data) เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) หรือการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม

การดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 นี้ จะช่วยให้ครูนักวิจัยสามารถรู้ปัญหาการเรียนรู้ที่ชัดเจนและกำหนดปัญหาวิจัย (Research Problem) ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ได้อย่างเฉพาะเจาะจง และชัดเจน เพื่อศึกษาค้นหาคำตอบและเป็นแนวทางในการวางแผน หรือดำเนินการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา เมื่อวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ได้แล้ว ครูนักวิจัยจะต้องเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับปัญหาการเรียนรู้ และครูนักวิจัยสามารถสร้างหรือจัดหาได้ด้วยตนเอง โดยทั่วไปนวัตกรรมการเรียนรู้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังภาพประกอบ 3



ภาพประกอบ 3 การจำแนกประเภทของนวัตกรรมการเรียนรู้

การดำเนินการตามขั้นตอนนี้จะทำให้ครูนักวิจัยได้นวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาที่คาดว่าจะมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา เป็นการคิดกำหนดแบบหรือโครงร่างของนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาตามที่ได้เลือกไว้ในขั้นตอนที่ 2 เช่น

แบบฝึกหรือชุดฝึก ควรจะมีลักษณะอย่างไร เนื้อหาในแบบฝึกหรือชุดฝึกมีอะไรบ้าง โครงสร้างอย่างไร มีกี่แบบฝึก รูปแบบของแบบฝึกหรือชุดฝึกควรเป็นอย่างไร ซึ่งอาจพิจารณาทั้งขนาดตัวหนังสือ และรูปแบบการนำเสนอด้วย

ชุดกิจกรรมฝึก ควรจะมีรูปแบบอย่างไร มีกี่กิจกรรม แต่ละกิจกรรมมีส่วนประกอบและเนื้อหาสาระอย่างไร

การสอนแบบโครงงาน ควรจะมีรูปแบบ ขั้นตอน ลักษณะกิจกรรมงานที่ต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง

การออกแบบนวัตกรรม จะช่วยให้ครุนักวิจัยมองเห็นภาพโครงสร้างส่วนประกอบของนวัตกรรมทั้งหมด ซึ่งจะสะดวกต่อการเขียนหรือจัดทำต่อไป เมื่อออกแบบเสร็จแล้วก็ลงมือเขียนหรือจัดทำนวัตกรรมตามแบบหรือโครงร่างที่กำหนดไว้ หากต้องการให้ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพ มีความเชื่อมั่นต่อการนำไปใช้มากขึ้น ครุนักวิจัยอาจให้เพื่อนครูหรือผู้ช่วยตรวจสอบ พิจารณานวัตกรรมก่อนก็จะดี แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบ ถือว่าเป็นการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของนวัตกรรมก่อนจะนำไปใช้จะช่วยให้นวัตกรรมที่มีคุณภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การใช้นวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติการแก้ไขหรือพัฒนา เป็นขั้นตอนของการนำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ หรือจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรม วิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาที่ได้จัดทำไว้กับประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้หรือต้องการพัฒนา แล้วสังเกตผล (observe) หรือเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นการสรุปผลการวิจัย ข้อค้นพบหรือผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร แล้วเขียนเป็นหลักฐานการปฏิบัติงานไว้ในรูปของรายงานการวิจัย

อย่างไรก็ตาม จากแนวทางในการดำเนินการวิจัยของคุรุภายได้ข้อจำกัดของการปฏิบัติงานในโรงเรียนกรมิวิชาการ (2531ข : 13) ได้แนะนำแก่ครุผู้ทำวิจัยให้พึงระลึกอยู่เสมอว่า

1. การวิจัยเป็นงานเสริม งานหลักของครุคืองานสอน ดังนั้น ครุจึงควรใช้วิธีวิจัยอย่างง่าย ไม่ใช้สถิติยุ่งยากซับซ้อน แต่มีกระบวนการวิจัยที่มีระบบเพื่อให้ผลการวิจัยมีคุณภาพ เชื่อถือได้
2. จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยในชั้นเรียนคือการนำเอาผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนของครุผู้ทำวิจัยเอง หรือแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กเพื่อให้งานวิจัยมีความหมายและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

จากแนวทางที่นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอไว้พอสรุปกระบวนการและขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครุพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีในการแก้ปัญหา ครุต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทราบได้ว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเรานั้นมีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครุเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ครุต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรม จากผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ ครุนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผล สรุปและรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นการสรุปผลการวิจัย ข้อค้นพบหรือผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร แล้วเขียนเป็นหลักฐานการปฏิบัติงานไว้ในรูปของรายงานการวิจัย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

2.1 ความหมายของเจตคติ

✓ เจตคติ (Attitude) มาจากคำว่า "Aptus" ในภาษาละติน ซึ่งตรงกับคำว่า ความเหมาะสม (Fitness) (ศักดิ์ สุนทรเสถียร 2531 : 1) เดิมใช้คำว่า ทศนคติ ต่อมาคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถานให้ใช้คำว่า "เจตคติ" แทน (รักษศิริ สิทธิโชค. 2532 : 43) และราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์คำว่า "Attitude" เป็นภาษาไทยว่า ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 235)/นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 77) กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 6 – 7) กล่าวสรุปว่า ความหมายของเจตคติมี 2 ประการ คือ เจตคติเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองและเป็นความสม่ำเสมอ ในการตอบสนองของบุคคลที่มีบุคคลอื่นๆ หรือสภาพสังคม

✓ กูด (Good. 1973 : 49) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติ หมายถึง การจงใจหรือความโน้มเอียงของบุคคลที่จะตอบสนองต่อวัตถุหรือสถานการณ์ โดยจะมีความรู้สึกและอารมณ์ประกอบอยู่ด้วย

✓ อนาสตาซี (Anastasi. 1976 : 453) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงออกในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือสถาบันต่าง ๆ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปอ้างอิงจากพฤติกรรมภายนอก ทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

เชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองสิ่งเร้า นั้น ๆ ไปในทิศทางใดทางหนึ่ง

ยุพิน พิพิธกุล (2527 : 13) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอันเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น บุคคล วัตถุ เหตุการณ์ ซึ่งความรู้สึกนี้อาจเป็นได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ

✓ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 108) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การเตรียมความพร้อมแห่งสภาพจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติเป็นอารมณ์ที่มีอยู่ในทุกผู้ทุกคน แต่อยู่ในระดับที่แตกต่างกันเจตคติเป็นสิ่งที่ผลักดันบุคคลให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ อันอาจอยู่ในลักษณะที่พึงพอใจก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนและประสบการณ์แต่ละบุคคล

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531 : 2) ได้สรุปว่า เจตคติ หมายถึง ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา และความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสภาพแวดล้อมที่จะมาถึงทางใดทางหนึ่ง

✓ บุญธรรม กิจปริดาภิรุตย์ (2540 : 239) ได้กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ผลรวมของสภาพแห่งความพร้อมทางจิตใจของบุคคล ในการใช้ความคิดความเข้าใจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ที่จะตัดสินใจประเมินเพื่อตอบสนองสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้า เนื่องจากเจตคติเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายในตัวบุคคลและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เจตคติอย่างเดียว

กันอาจแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน” การวัดเจตคติจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากที่จะวัดให้ได้ความจริง ดังนั้น หากจะศึกษาจึงต้องมีเครื่องมือในการวัดเจตคติ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น เทคนิควิธีการวัดและการใช้มาตราวัดแตกต่างกัน มาตราวัดที่นิยมใช้และรู้จักกันแพร่หลายได้แก่มาตราวัดของลิเคอร์ทหรือมาตราวัดของเธอร์สโตน

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา พอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีและความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากความคิด ประสบการณ์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล วัตถุ สิ่งของ และสถานการณ์ อาจมีทิศทางในทางบวกหรือทางลบ

2.2 ลักษณะของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis, 1971 : 3) ได้สรุปลักษณะเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำ มีผลให้บุคคลมีท่าทีในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางใดทางหนึ่ง

2. เจตคติ เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่จะเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง

3. เจตคติ มีความหมายที่อ้างอิงถึงตัวบุคคลหรือสิ่งของเสมอ นั่นคือเจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตน และสามารถอ้างอิงได้

ชอร์ และไรท์ (เชดคักส์ โฆวสันท์, 2520 : 40-41 ; อ้างอิงจาก Shaw and wright, 1967) ได้แบ่งลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นผลหรือขึ้นอยู่กับการณ์ที่บุคคลประเมินสิ่งเร้า แล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม

2. เจตคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงของเจตคติ (Continum) นั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ เจตคติจะมีค่าทั้งทางบวกและทางลบ

3. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างภายในของบุคคลหรือบุคลิกภาพ

4. เจตคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกัน อาจมีความสัมพันธ์กัน

6. เจตคติเกิดขึ้นแล้วมีความคงเส้นคงวาเปลี่ยนแปลงได้ยาก

✓ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 231) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอนหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น เด็กชอบครูทำให้อยากเรียนรู้วิชาที่ครูสอน ถ้าเด็กไม่ชอบวิชานั้น ๆ หรือไม่ชอบครูคนนั้นก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่เรียนวิชานั้น เป็นต้น

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่นได้ เช่น บิดา มารดา ไม่ชอบบุคคลหนึ่งย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือ

ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคติย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิมนิสิตที่เข้ามาเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา อาจไม่ชอบวิชานี้เลย เรียกว่าเจตคติทางลบ แต่เมื่อเรียนไปได้สักหนึ่งครั้งของบทเรียน มีความรู้สึกรู้ว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์จึงเปลี่ยนแปลงความคิดจากความไม่ชอบเป็นความชอบ คือเปลี่ยนเป็นเจตคติทางบวกแทน

จากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ในลักษณะของความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกนั้น เชิงนิมาน เชิงนิเสช และที่เป็นกลาง เจตคติมีลักษณะมั่นคงและถาวร แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ นั้น ๆ

2.3 องค์ประกอบของเจตคติ

/ ฟรีแมน (คักต์ สุนทรเสถิ. 2531 : 4 – 5 ; อ้างอิงจาก Freeman. 1970 : 247) ได้จำแนกองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องการเรียนรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่ารู้สึกต่างๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไร รู้ในทางดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติขึ้น ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี เราก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ไม่ดี เราก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ถ้าเราไม่รู้สิ่งใดเลย เจตคติก็ไม่เกิดขึ้นหรือไม่มีสิ่งใดในโลกเราก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งใด ๆ เลย

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งถูกเร้าจากการรู้นั้น เมื่อเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ดีเราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่ง คือชอบ หรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริง (Facts) ต่างๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า ถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือหรือในทางทำลายขัดขวางต่อสู้ เป็นต้น /

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติว่า

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้า “ความคิด” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะทีคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ธีระพร อุวรรณโณ (วรรณดี แสงประทีปทอง. 2544 : 6 – 7 ; อ้างอิงจาก ธีระพร อุวรรณโณ. 2529) เสนอแนวคิดองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติมีสามองค์ประกอบ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติออกเป็นสามองค์ประกอบ ได้แก่ เกรทช์และคณะ (Kretch, Crutchfield, and Ballachey) และทริอันดิส (Triandis) องค์ประกอบของเจตคติ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive component) หมายถึง องค์ประกอบด้านความเชื่อ ความรู้ ความคิดและความเห็นของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายของเจตคติ
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ หรือทำที่ที่ดี ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของเจตคติ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง ความพร้อมหรือแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อเป้าหมายของเจตคติ

2. เจตคติมีสององค์ประกอบ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติออกเป็นสององค์ประกอบ ได้แก่ โรเซนเบอร์ก (Rosenberg) และแคทซ์ (Katz) องค์ประกอบของเจตคติ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง กลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของเจตคติ จะเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมต่างๆ ของบุคคล
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีเมื่อถูกกระตุ้นโดยเป้าหมายของเจตคติ

3. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติออกเป็นองค์ประกอบเดียว ได้แก่ เทอร์สโตน (Thurstone) อินสโก (Insko) เบม (Bem) ฟิชบายน์ และไอเซน (Fishbein and Ajzen) ซึ่งกล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ความรู้สึกในทางชอบ หรือไม่ชอบ ที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของเจตคติ

การแบ่งมีองค์ประกอบของเจตคติเป็น 3 แนวทางดังกล่าว ปรากฏว่าแนวทางที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คือ แนวทางที่เห็นว่าเจตคติมีองค์ประกอบเดียว

ดังนั้นในการวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้วัดอาจวัดองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่ง หรือวัดสององค์ประกอบหรือวัดทั้งสามองค์ประกอบพร้อมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับการนิยามความหมายของเจตคติของผู้วัด

2.4 ทฤษฎีเจตคติ

✓ ทฤษฎีการสอดคล้องของการรู้ (Cognitive consistency approach) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิดหรือการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งทำให้เกิดความรู้หลายๆ ด้าน หรือมีส่วนประกอบของการรู้ (Cognitive element) หลายอย่าง รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดความสอดคล้องของการรู้ขึ้น ทำให้เราเกิดเจตคติที่ดีในสิ่งนั้น หรือถ้าเรารู้ในทางที่ไม่ดีมากกว่าในทางที่ดีก็จะเกิดความไม่สอดคล้องของการรู้ ทำให้เรามีเจตคติที่ไม่ดีหรือไม่ชอบสิ่งนั้น และเมื่อเรารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีและไม่ดีพอๆ กัน จะทำให้เราเกิดความขัดแย้งของการรู้ขึ้น เรียกว่า เกิดความไม่สอดคล้องของการรู้ขึ้น (Cognitive dissonance) ดังนั้นเราจะต้องรู้ในทางที่ดีให้มากกว่าในทางที่ไม่ดี เราจึงจะมีเจตคติในทางที่ดีมากกว่า

กล่าวได้ว่าส่วนประกอบของการรู้ (Cognitive element) ของคนเรา ถ้ารู้ในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีจะเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นในความรู้หรือความคิดของคนเรา คือ

- เกิดความมั่นคง (consistency)

- เกิดความสมดุล (balance)
- เกิดความสอดคล้อง (consonance)
- เกิดความเหมาะสม (congruity)

ถ้าส่วนประกอบของการรับรู้ของเราในทางที่ไม่ดีมากกว่าในทางที่ดีจะเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นในความรู้หรือความคิดของคนเรา คือ

- เกิดความไม่มั่นคง (inconsistency)
- เกิดความไม่สมดุล (imbalance)
- เกิดความไม่สอดคล้อง (dissonance)
- เกิดความไม่เหมาะสม (incongruity) /

ทฤษฎีการสอดคล้องของการรับรู้ แบ่งออกเป็นทฤษฎีย่อยๆ ได้อีก คือ

ทฤษฎีการสอดคล้องของออสกู๊ด (Osgood's Congruity Theory 1953) ออสกู๊ดสนใจเรื่องของแหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการเกิดเจตคติ แหล่งของข่าวสารสามารถเกิดหรือทำให้เปลี่ยนแปลงเจตคติได้ ผู้รับข่าวสารจะประเมินค่าจากแหล่งข่าวสารและจะยอมรับ (accept) ข่าวสารนั้นแตกต่างกัน

ออสกู๊ด กล่าวว่า “ ข้อความเดียวกัน ถ้าคนพูดมีสองคนเราจะเชื่อไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตคติที่เรามีต่อสองคนนั้นมาก่อนว่ามีเจตคติในทางบวกหรือทางลบ ” (ศักดิ์ สุนทรเสถียร, 2531 : 12 – 15)

2.5 การวัดเจตคติ

ในจิตวิทยาโดยเฉพาะจิตวิทยาเชิงทดลองเชื่อว่า ถ้าสรรพสิ่งซึ่งรวมทั้งเจตคติดีมีอยู่จริง จะต้องมีอยู่ปริมาณหนึ่ง ที่สามารถบอกมาเป็นจำนวนได้ การบอกเป็นเชิงปริมาณหรือเป็นจำนวนสามารถกระทำได้ด้วยการวัดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งสำหรับบางกลุ่มความคิดอาจพูดถึงการวัดนี้ในลักษณะของการประมวลเพื่อการประเมินก็ได้ แต่จุดหมายคล้ายคลึงกันคือ ต้องการทราบสภาวะของเจตคติในขณะที่ถูกศึกษานั้นอยู่ในสภาวะอย่างไรเนื่องจากเจตคติเป็นพฤติกรรมทางสมอง เป็นสภาพทางจิตหรืออารมณ์ของมนุษย์ที่ซับซ้อน ซีคอร์ด และคาร์ล (Secord and Carl, 1964 : 100) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถวัดในรูปความคิดเห็น (Opinion) หรือจากการแสดงวาจา (Verbal Expression) เทอร์สโตน (Thurstone, 1967 : 476) ก็มีความคิดเห็นตรงกันว่า การวัดเจตคติจะวัดได้โดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดในรูปของความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางภาษา แต่ในการวัดนี้อาจเกิดความไม่แน่นอนหากผู้ตอบบิดเบือนหรือตอบไม่ตรงกับใจจริง อนาสตาซี (Anastasi, 1976 : 453) ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องการวัดเจตคติไว้ว่า เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปหาได้จากพฤติกรรมภายนอกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อหรือไม่ใช้ภาษาเป็นสื่อ

จากแนวคิดและนิยามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้ในรูปของความคิดเห็นจากการแสดงออกทางภาษาหรือวัดได้โดยการสัมภาษณ์ วัดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เราต้องการจะวัด และจากการใช้แบบวัดทางเจตคติ ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดเจตคตินั้น ต้องให้ความหมายของเจตคติและสิ่งที่จะวัดให้แน่นอนแล้วจึงสร้างข้อความให้คลุมเนื้อหาในแต่ละหัวข้อที่ต้องการจะวัด จากนั้นนำแบบวัดไปใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา เพื่อคัดเลือกข้อความและปรับปรุงข้อความในแบบวัดเจตคตินั้น ๆ

การวัดเจตคติทำให้เราเข้าใจเจตคติของบุคคล และสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้ ซึ่งนักวิชาการได้เสนอแนะการวัดเจตคติไว้ดังนี้

อุทุมพร ทองอุไทย (2522 : 6 – 7) ได้แบ่งวิธีวัดเจตคติไว้ 4 วิธี คือ

1. การรายงานตนเอง (Self-Report) เป็นการให้แต่ละคนรายงานเจตคติของเขาเอง โดยการพูดซึ่งอาศัยการสัมภาษณ์ การสำรวจ หรือโดยการเขียนลงในแบบสอบถามหรือตอบลงในแบบประมาณค่าเจตคติ การรายงานตนเอง เป็นวิธีวัดเจตคติที่ตรงไปตรงมาและมักจะนิยมใช้
2. ให้ผู้อื่นรายงานเจตคติของกลุ่มเป้าหมาย ใช้เมื่อบุคคลต้องการวัดเจตคติ ไม่สามารถแสดงเจตคติออกมาได้ หรือต้องการทราบพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น ในสถานการณ์บางอย่าง
3. วิธีทางสังคมมิติ โดยการให้กลุ่มรายงานเกี่ยวกับเจตคติของเขาต่อคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน
4. จากบันทึกต่าง ๆ เมื่อเราสามารถได้รับบันทึกต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคตินั้น ๆ และเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์

สงบ ลักษณะ (2529: 41-42) ได้กล่าวถึงการวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้สึก สรุปได้ว่า คุณลักษณะทางด้านความรู้สึก อาจจะปรากฏในลักษณะของความสนใจหรือเจตคติ ซึ่งมีวิธีการวัดได้ 3 วิธี คือ

1. การวัดโดยให้ผู้ถูกวัดได้รายงานความรู้สึกนึกคิดของตนเองโดยการใช้เครื่องมือข้อเขียน หรือโดยการสัมภาษณ์
2. การวัดโดยการสังเกตผู้ถูกวัดในสถานการณ์ต่าง ๆ
3. การวัดโดยให้บุคคลอื่น เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน รายงานลักษณะของบุคคลนั้นโดยการ ใช้เทคนิคสังคมมิติ แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ผู้ที่รู้จักบุคคลที่เราต้องการวัด

นอกจากนี้ ไพศาล หวังพานิช (2526 : 147-148) กล่าวว่า การวัดเจตคติเป็นเรื่องที่ยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล คุณลักษณะดังกล่าว มีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย ดังนั้นการวัดเจตคติต้องอาศัยหลักดังนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumptions)
 - 1.1 ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลมีลักษณะที่อยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้เราสามารถวัดได้
 - 1.2 เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง ต้องวัดโดยทางอ้อมจากแนวที่บุคคลจะแสดงออก ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ
 - 1.3 เจตตินอกจากจะวัดในรูปทิศทางของความรู้สึก เช่น สนับสนุน คัดค้าน ยังสามารถวัดขนาดและปริมาณมากน้อยหรือความเข้มของเจตคติอีกด้วย
2. ในการวัดเจตคติจะต้องมีสิ่งประกอบ 3 สิ่ง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าซึ่งเป็นข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดในสิ่งนั้น และการตอบสนองของบุคคลที่ถูกวัด
3. สิ่งเร้าที่นิยมใช้คือ ข้อความวัดเจตคติ เป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาในระดับความรู้สึก
4. การสรุปผลในเรื่องของเจตคติ จะอาศัยผลสรุปจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า จำเป็นอย่างยิ่งที่การวัดจะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อผลจากการสรุปจะได้ตรงกับความจริงมากที่สุด
5. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของผลการวัด โดยต้องให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคล

✓ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 60 – 63) ได้เสนอวิธีวัดเจตคติ ที่นิยมใช้กัน
5 ชนิด คือ

1. การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งหมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย การวัดเจตคติด้วยวิธีนี้ต้องสร้างข้อคำถามให้เป็นมาตรฐาน ข้อคำถามนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติได้ตรงเป้าเจตคติ การเตรียมคน เตรียมเครื่องมือ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ
2. การสังเกต (Observation) เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย สิ่งสำคัญต้องเตรียมข้อรายการที่จะสังเกตไว้ก่อน
- ✓ 3. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นวิธีที่ให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกออกอย่างตรงไปตรงมา โดยมีสิ่งเร้าเป็นข้อความ แบบทดสอบหรือมาตราวัดที่นิยมใช้กันมีแนวของเทอร์สโตน (Thurstone) ลิเคอร์ท (Likert) ออสกู๊ด (Osgood) และกัทแมน (Guttman)
4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Technique) เป็นการวัดเจตคติที่อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ให้เติมประโยคให้สมบูรณ์ เติมเรื่องราวสั้น ๆ เล่านิทานจากภาพ การแปลความหมายอาศัยผลจากการตอบ
5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) เป็นการวัดที่อาศัยเครื่องมือไฟฟ้าเพื่อวัดความรู้สึกของการเปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกาย เช่น วัดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การเชื่อถือได้ขนาดไหนต้องศึกษาให้รอบคอบ

2.6 เครื่องมือวัดเจตคติ

ในการวัดเจตคตินั้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้สร้างเครื่องมือวัดเจตคติไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น วัดเจตคติโดยใช้วิธีการวัดช่วงเท่ากัน (Equal Appearing Intervals) ของเทอร์สโตน การวัดเจตคติโดยใช้วิธีการวิเคราะห์มาตราส่วน (Scalogram Analysis) ของกัทแมน การวัดเจตคติโดยใช้มาตราวัดความแตกต่างแห่งความหมาย (Semantic Differential Scale) ของออสกู๊ดและคนอื่น ๆ แต่ในการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีประมาณค่ารวม (Summated Rating) ของ ลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างเจตคติโดยใช้วิธีประมาณค่ารวม ไพศาล หวังพานิช (2526 : 149 – 150) ได้กล่าวถึงการสร้างและใช้มาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ทไว้ดังนี้

1. วิธีสร้าง

1.1 เขียนข้อความเกี่ยวกับคุณค่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของเรื่องที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมลักษณะที่สำคัญให้ครบถ้วนทุกแง่มุม โดยให้มีข้อความที่แสดงถึงคุณค่าหรือลักษณะของเรื่องนั้น ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ

1.2 กำหนดระดับ (Scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อความโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1.3 ให้ผู้ตอบอ่านข้อความที่กำหนดขึ้นในแต่ละข้อแล้วแสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความมากน้อยในระดับใด หรืออีกนัยหนึ่งให้พิจารณาว่าแต่ละข้อความแต่ละข้อนั้นกล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับใดใน 5 ระดับ

2. การตรวจให้คะแนน

การให้น้ำหนักหรือคะแนนเพื่อแทนระดับเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท สามารถให้ได้ 3 วิธี วิธีใช้หลักของคะแนนมาตรฐาน วิธีกำหนดค่าน้ำหนัก และวิธีหาผลรวมค่าน้ำหนักความเบี่ยงเบน ในเชิง

ปฏิบัตินิยมวิธีกำหนดน้ำหนักเป็นค่าประจำระดับของแต่ละระดับความเห็น คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

การให้น้ำหนักหรือคะแนนความเห็นในแต่ละระดับด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้มาตราการวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ทใช้ได้สะดวก ถ้าข้อความใดกล่าวในลักษณะลบ การให้น้ำหนักความเห็นของข้อความนั้นจะกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, 5 หรือ 0, 1, 2, 3, 4

เมื่อแต่ละระดับความเห็นของแต่ละข้อความวัดเจตคติมีค่าตายตัวการที่จะหาว่าบุคคลใดมีเจตคติเป็นอย่างไรก็ให้ใช้วิธีการรวมน้ำหนัก หรือคะแนนจากการตอบทุกข้อความของแต่ละคน ถ้าน้ำหนักรวมจากการตอบข้อความทั้งหมดมีค่าสูงหรือได้คะแนนสูง แสดงว่าเจตคติของบุคคลนั้นมีลักษณะพอใจ หรือคล้อยตาม แต่ถ้าได้คะแนนหรือน้ำหนักรวมน้อยแสดงว่าบุคคลนั้นมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น หรือมีความรู้สึกไม่พอใจหรือคัดค้านในสิ่งนั้น ๆ คะแนนหรือน้ำหนักที่ใช้แทนระดับเจตคติดังกล่าวเป็นผลการวัดที่มีอยู่ในมาตราอันดับ (Ordinal Scale) และสามารถนำไปคิดคำนวณค่าทางสถิติต่าง ๆ ต่อไปได้

เครื่องมือที่ใช้วัดเจตคติ หรือมาตราวัดเจตคติประกอบด้วยข้อความ หรือข้อความที่จะกระตุ้นให้ผู้วัดแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกออกมา ดังนั้นการวัดจะถูกต้องและเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อความที่ใช้ถามหรือใช้เร้า การเขียนคำถามนั้น ไพศาล หวังพานิช (2526 : 148) ได้เสนอแนะวิธีเขียนไว้ดังนี้

1. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในปัจจุบัน จะทำให้ทราบเจตคติของบุคคลนั้นปัจจุบัน การกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตอาจไม่สามารถวัดเจตคติของบุคคลนั้นในอดีตเนื่องจาก เจตคติในเรื่องนั้นในปัจจุบันอาจแปรเปลี่ยนไปแล้ว
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่ถามข้อเท็จจริง (Fact) เพราะจะเป็นการตอบตามความจริงมากกว่าความรู้สึกนึกคิด
3. ข้อความที่ถามต้องได้คำตอบที่สามารถแปลความได้ คือ สามารถบอกทิศทางและระดับความคิดเห็นได้
4. ข้อความต้องมีความเป็นปรนัยชัดเจน ไม่กำกวม
5. ข้อความหนึ่งควรถามความคิดเห็นเพียงเรื่องเดียวหรือประเด็นเดียว
6. ใช้ข้อความที่มีลักษณะเป็นกลาง ไม่โน้มเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งหลีกเลี่ยงการใช้คำถามบางคำ เช่น เสมอ ทั้งหมด เท่านั้น เพียงแต่
7. ไม่ถามนอกเรื่องที่จะศึกษา

การวัดเจตคติที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการเขียนข้อความที่ใช้วัดเจตคติว่าเขียนได้ดีแค่ไหน นักวัดเจตคติได้เสนอแนะในการสร้างข้อความเพื่อวัดเจตคติดังนี้ (เชดคักต์ โฆวาลินส์. 2520 : 42-43)

1. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่อ้างถึงอดีตหรือสิ่งที่ผ่านมาแล้ว เพราะในปัจจุบัน เจตคติต่อสิ่งที่ผ่านมาแล้วนั้น อาจไม่สอดคล้องกับเจตคติที่มีต่อสิ่งนั้นในขณะนี้ที่สิ่งนั้นเกิดขึ้นก็ได้ ฉะนั้น การศึกษาเจตคติควรให้ข้อความนั้นกล่าวหรืออ้างถึงเหตุการณ์ปัจจุบันมากกว่า

2. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริงหรือตีความได้ว่าเป็นจริงตามข้อความนั้น ๆ เพราะจะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ตอบสนองไปในทิศทางเดียวกันหมด ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วค่าอำนาจจำแนกจะต่ำมากไม่สามารถจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปได้

3. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่กำกวมหรืออาจตีความมากกว่าหนึ่งอย่าง เพราะจะทำให้ผู้ตอบเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจ หรือไม่สามารถตัดสินใจได้ว่า เห็นด้วยหรือไม่กับข้อความนั้น ฉะนั้นข้อความวัดเจตคตินั้นควรใช้รูปประโยคอย่างง่าย สั้นกะทัดรัด (ประมาณ 2 คำ) รัดกุมชัดเจน

4. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่แสดงความคิดเห็น หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะพิจารณา

5. ข้อความแต่ละข้อความต้องแสดงความคิดเห็นเพียงความคิดเห็นเดียวที่สมบูรณ์ในตัวของมันเอง

6. พยายามเลือกใช้ข้อความที่มีลักษณะเป็นกลาง ซึ่งจะช่วยให้ครอบคลุมพิสัยหรือช่วงเจตคติทั้งหมดได้ดี ฉะนั้น จึงควรหลีกเลี่ยงคำบางคำที่บ่งกว้าง ๆ เช่น ทั้งหมด เสมอ ไม่เคยเลย ฯลฯ

7. ถ้าหลีกเลี่ยงคำที่บอกลักษณะที่ชี้เฉพาะได้ เช่น เท่านั้น หรือเพียงเล็กน้อย ก็ควรหลีกเลี่ยง

8. พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ข้อความในรูปประโยคปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

3.1 ประสบการณ์ในการรับการอบรม

การที่องค์การจะมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจดี ตลอดจนมีเจตคติและพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่องานและองค์การนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเสริมสร้างและปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง วิธีการที่นิยมนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการบริหารบุคคลในปัจจุบันก็คือ การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะ ตลอดจนเสริมสร้างวิสัยทัศน์ และเจตคติที่ดีต่องานและองค์การ (ยงยุทธ เกษสาคร. 2544 : 18) ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชัย สมิทธิไกร (2542 : 19) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้กุลยา ตันติผลาชีวะ (2537 : 3) ได้อธิบายถึงการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นเพื่อเพิ่มพูน ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์การให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. การพัฒนาฝีมือ ทักษะ และการฝึกหัดให้คนขององค์การสามารถทำงานที่องค์การกำหนดได้อย่างมีคุณภาพ

3. การจัดการเรียนการสอนและการฝึกหัดอย่างมีเป้าหมายเจาะจง เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะในการทำงานส่วนบุคคลของคนในองค์การ ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสร้างเสริมการเรียนรู้ให้กับบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมกับกาลสมัย

5. การจัดการเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์การให้เป็นไปตามเจตนาขององค์การในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน

6. การจัดการเรียนการสอนเพื่อเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรม

7. การฟื้นฟูความรู้และทักษะการทำงานให้สูงขึ้น

8. การเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลที่ต้องเข้ารับหรือประจำหน้าที่เพื่อการเลื่อนวิทยะฐานะในตำแหน่งที่สูงขึ้น

9. การสอนและฝึกหัดคนให้เหมาะสมกับงาน

10. การปรับปรุงคนเพื่อพัฒนาองค์การ เพื่อสร้างความผูกพัน เจตคติ และตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้วยความรู้ความเข้าใจบนพื้นฐานของความพึงพอใจในงาน

และจากผลการวิจัยของวรรณา เด่นขจรเกียรติ (2543 : 27) พบว่า การเข้ารับการอบรม การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจสนใจทำผลงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นอกจากนี้ สุภวัฒน์ เวชประดิษฐ์ (2531 : บทคัดย่อ) พบว่า ศึกษาในเทศก์ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อโครงการวิจัยเป็นผู้ที่ได้รับความรู้จากการอบรมสัมมนา นภาพร สิงห์ทศ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนรายบุคคลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยของครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ โดยการสร้างชุดฝึกอบรมแล้วนำไปทดลองใช้ พบว่าครูกลุ่มตัวอย่างเสนอแนะให้หน่วยงานจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติทางการวิจัย นอกจากนี้ครูยังมีความสนใจในการทำวิจัยเพิ่มขึ้น สุรณี พิพัฒน์โรจนกุล (2537 : บทคัดย่อ) พบว่า การมีเจตคติทางบวกต่อการทำวิจัย เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลิตภาพการวิจัยของผู้ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมการวิจัย จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการรับการอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.2 การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน

แบนดูรา (Bandura) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์ หรือแนวคิดของคนเกิดมาจากการเห็นตัวแบบที่ได้รับมาขณะที่สนใจและพอใจ แล้วรับและถ่ายแบบนั้นมาเป็นบุคลิกลักษณะหรือการกระทำของตน การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของตัวแบบได้ โดยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์และช่วยให้พฤติกรรมของผู้ที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วมีแนวโน้มที่จะแสดงออก/สำหรับกระบวนการต่างๆ ของการเรียนรู้แบบมี 4 กระบวนการ คือ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 29 – 32 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1977)

กระบวนการที่ 1 กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการเลียนแบบ เพราะการเรียนรู้โดยการสังเกตนั้นหากผู้เรียนขาดความสนใจ การเรียนรู้ประเภทนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น กระบวนการดึงดูดความสนใจนั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตแล้ว ยังขึ้นกับลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ (Modeled Activity) ลักษณะของแม่แบบ ความคล้ายคลึงกัน หรือคุณสมบัติร่วมกันของแม่แบบและผู้สังเกต ฯลฯ แบนดูรา (Bandura) ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่สังเกตตัวแบบหากมีลักษณะหรือมีอะไรคล้ายๆ กับตัวแบบ เช่น อายุ เพศ ความสนใจ ฯลฯ ผู้ที่สังเกตแม่แบบนั้นมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้มากกว่าแม่แบบที่ไม่มีลักษณะร่วมใดๆ กับผู้สังเกต เพื่อจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต และจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบด้วยวิธีการสังเกตสูงขึ้น

กระบวนการที่ 2 กระบวนการใส่ใจ (Retention Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตได้ประมวลข้อมูล (Code Information) ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบไว้ในความจำในรูปของสัญลักษณ์ แทนกิจกรรมที่เลียนแบบ โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สังเกตสร้างแบบแผนของพฤติกรรมขึ้นมาใหม่หรือเกิดความคิดที่จะแสดงพฤติกรรมใหม่

กระบวนการที่ 3 กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเปลี่ยนสัญลักษณ์ไว้ในรูปของความจำ จากกระบวนการคงไว้มาเป็นการกระทำ หรือการแสดงออก

ที่เหมาะสม โดยการใช้กลไกของความคิดเพราะฉะนั้นกระบวนการแสดงออกจึงขึ้นกับระดับความคิด (Cognitive Level) ของผู้สังเกตตลอดทั้งความสลับซับซ้อนของพฤติกรรม

กระบวนการที่ 4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้พฤติกรรมการแสดงออกของผู้สังเกตคงอยู่ต่อไป โดยการให้แรงเสริมเพราะฉะนั้นการเรียนรู้จากการสังเกต จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต้องใช้ร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การเสริมแรง การเปลี่ยนสิ่งเร้า เป็นต้น สำหรับการให้แรงเสริมนี้ควรจะให้แรงเสริมแก่แม่แบบ เมื่อตัวแบบสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้และให้แรงเสริมกับผู้สังเกต เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมตามแม่แบบได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 4-5) กล่าวว่า ครูต้องพยายามศึกษาค้นคว้าหาแนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ผู้อื่นทำวิจัยไว้ เพื่อนำมาเป็นฐานความคิดในการปรับนำไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนของตน รวมทั้งควรปรึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ภายในโรงเรียน หรือบุคคลภายนอกเพื่อปรับแนวคิดและประสบการณ์เหล่านั้น มาใช้เป็นแนวทางที่นำมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนได้อย่างมั่นใจต่อไป ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (เขาวภา เจริญบุญ . 2538 : 31 ; อ้างอิงจาก ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2529 : 70-73) กล่าวว่า การจะทำวิจัยได้ดั้น จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาในการวิจัย จะเป็นผู้เคยทำงานด้านการวิจัยมาก่อน หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้เกิดแนวคิดที่กว้างมากขึ้น เขาวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความชำนาญในการทำวิจัย อยู่ในองค์ประกอบสภาพที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน พีรวัฒน์ วงษ์พรหม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิจัย คือ เพื่อนครู นอกจากนี้ สิริยา ทองสมัคร (2538 : บทคัดย่อ) ยังพบว่าในการทำวิจัยของครูมัธยมศึกษา มีเพื่อนครูที่โรงเรียนเป็นที่ปรึกษางานวิจัย วรณา เต่นขจรเกียรติ (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า ความต้องการที่ปรึกษาการทำวิจัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีที่ปรึกษาหรือการมีตัวแบบนั้นส่งผลต่อเจตคติทำให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

3.3 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ความรู้ความสามารถทางการวิจัยในชั้นเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้ผู้ทำวิจัยประสบความสำเร็จในการทำ การที่ครูมีความรู้มากน้อยเพียงใดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนยังส่งผลต่อเจตคติของผู้ที่ทำวิจัย ซึ่งมีผลงานการวิจัยที่แสดงให้เห็นความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ เช่น สุวรรณ สุวรรณเวช (2525 : 19 – 21) ที่พบว่า คุณสมบัตินักวิจัย จะต้องมียุทธศาสตร์ส่วนตัว ซึ่งเป็นเทคนิคที่อยู่นอกเหนือไปจากความชำนาญและประสบการณ์ทางการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะต้องปรับปรุงให้เข้ากับความเข้าใจพื้นฐาน ในขณะที่ทำการวิจัย นั่นคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดีต่อการวิจัย สุรางค์ จันทวานิช (2528 : 47 – 48) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้มีความสามารถเกี่ยวกับความรู้ในสังคมศาสตร์บางด้าน ความรอบรู้ในเชิงทฤษฎีการวิจัย ความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการถ่ายทอดผลวิจัย สุทัศน์ ยกส้าน (2530 : 10) กล่าวว่า ในการทำวิจัย เงินและความสามารถต้องไปด้วยกัน และจากบทความของแบลนด์ และสมิทซ์ ที่ได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักวิจัยที่ประสบความสำเร็จ กล่าวว่าความรู้ความสามารถ และความชำนาญทางการวิจัยมีความสำคัญยิ่งสำหรับนักวิจัยที่ประสบผลสำเร็จ (Bland and

Schmitz. 1986 : 30) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัลบานีส (สุชาติ ปภากจน์. 2539 : 55 ; อ้างอิงจาก Albanese. 1981 : 204) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อความสามารถและทักษะในการที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จได้ นั่นก็คือ เราจะทำงานวิจัยได้จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางการวิจัยเสียก่อนจึงจะสามารถผลิตผลงานวิจัยออกมาได้ดี ซึ่งการมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเป็นเหตุจูงใจหนึ่งที่ทำให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน หรือส่งผลให้เกิดเจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียนนั่นเอง

นภาพร สิงห์ทิต (2531 : 73 – 75) ได้วิเคราะห์ลักษณะของงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติที่รวบรวมผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจำนวน 167 เรื่อง พบว่าเป็นการวิจัยเชิงทดลอง 91 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นและประเมิน 42 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมการสอนของครูการศึกษาความสัมพันธ์จำนวน 34 เรื่อง นำผลที่ได้มาพิจารณาประกอบการศึกษาเอกสารตำราการวิจัยที่ใช้ในการเรียนการสอนระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นสมรรถภาพทางการวิจัยที่จำเป็นสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้เกณฑ์จากกองมาตรฐานตำแหน่งคณะกรรมการข้าราชการครู (กค.) ว่าด้วยการใช้ผลงานวิจัยเพื่อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ได้สรุปเป็นสมรรถภาพหลักทางการวิจัยที่จำเป็นสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการได้ 7 สมรรถภาพหลัก และสมรรถภาพย่อย ๆ 27 สมรรถภาพ ดังรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย
 - 1.1 มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการของการแสวงหาความรู้
 - 1.2 มีความรู้เกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 - 1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการวิจัย จุดมุ่งหมายการวิจัย ลักษณะของการวิจัย คุณสมบัติและลักษณะนักวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย
2. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย
 - 2.1 มีความรู้ความสามารถอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัย
 - 2.2 มีความรู้เกี่ยวกับการกำหนดปัญหาในการวิจัย
 - 2.3 สามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือสมมติฐานในการวิจัยได้
 - 2.4 สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญในการวิจัยได้
 - 2.5 มีความรู้ความสามารถในการเขียนโครงการวิจัยได้
 - 2.6 มีความรู้ในแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยได้
3. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการออกแบบการวิจัย
 - 3.1 มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการวิจัยประเภทต่าง ๆ
 - 3.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้การวิจัยขาดความเที่ยงตรงภายในและความเที่ยงตรงภายนอก
 - 3.3 มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการควบคุมตัวแปร
4. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 4.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.2 มีความรู้ในวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบต่าง ๆ
 - 4.3 มีความสามารถในการกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้อย่าง

เหมาะสม

5. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการเลือกหรือพัฒนาเทคนิคและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 มีความรู้ในหลักการทั่วไปในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยชนิดต่าง ๆ

5.2 มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบ และหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยชนิดต่าง ๆ

5.3 สามารถเลือกเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับปัญหาของการวิจัย

6. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการเลือกใช้สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัย

6.1 มีความรู้ในบทบาทของสถิติในการวิจัย

6.2 มีความรู้ในข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3 มีความสามารถในการเลือกใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชุดหนึ่งได้

6.4 มีความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลได้

7. สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการอ่านและเขียนรายงานการวิจัย

7.1 มีความรู้ความสามารถในการอธิบายส่วนประกอบต่าง ๆ ของรายงานการวิจัยได้

7.2 มีความรู้ความสามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างเค้าโครงการวิจัย และรายงานการวิจัย

7.3 มีความรู้ความสามารถในการเขียนเผยแพร่งานวิจัย พร้อมทั้งเสนอแนะเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติผลการวิจัยได้

7.4 มีความรู้ความสามารถในการอ่านรายงานการวิจัยได้อย่างเข้าใจตลอด

สุชาติ ปภากจณ์ (2539 : 53) ศึกษาสมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถที่ จารึก อาจวารินทร์ ได้วิเคราะห์ตัวประกอบด้านความรู้ความสามารถทางการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ

1. ความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัย

2. ความสามารถในการเลือกและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ความสามารถในการดำเนินการวิจัย

4. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

5. ความสามารถในการรายงานผลการวิจัย

6. ความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ

7. ความสามารถในการเลือกแบบวิจัย

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางการวิจัย สรุปได้ว่าการที่ครูจะประสบความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน จะต้องประกอบด้วยความรู้ความสามารถทางการวิจัยดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย การออกแบบการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกและพัฒนาเครื่องมือ สถิติและการเลือกใช้สถิติ การเขียนรายงานการวิจัย และการใช้คอมพิวเตอร์

3.4 ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

การปฏิบัติงานของบุคคลจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการได้นั้น นอกเหนือจากความรู้ ความสามารถของบุคคลแล้ว ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงานเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาของ เบาวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) พบว่า การที่เพื่อนครูให้ความร่วมมือร่วมทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้

ประนอม เจริญชนม์ (2545 : บทคัดย่อ) ยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานเป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่เคยทำวิจัยและกลุ่มครูที่ไม่เคยทำวิจัย

เสถียร เหลืองอร่าม (ชิตหทัย ผลานันต์. 2541 : 37 ; อ้างอิงจาก เสถียร เหลืองอร่าม. 2527 : 206) เน้นถึงบทบาทของเพื่อนร่วมงานว่าเพื่อนร่วมงานควรจะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานฉันท์พี่น้อง มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน คอยช่วยกระตุ้นการปฏิบัติงานของกลุ่ม แนะนำช่วยเหลือการงานซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานตรงต่อเวลาได้ตามทุกขสขซึ่งกันและกัน พุดจากันด้วยความสนุกสนานและเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เสมอ จะทำให้การทำงานในองค์การประสบความสำเร็จด้วยดี

วิจิตร อวาทกุล (2538 : 182 - 187) ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่าเราทำงานอยู่กับคนหลายคนก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งกัน ไม่เข้าใจกันและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนนั้น ควรปฏิบัติดังนี้

1. เปิดฉากทักทายติดต่อก่อนหรือเข้าหาเพื่อก่อนเป็นการให้ความสำคัญยกย่องแก่เพื่อน ทำให้คนอื่นเห็นว่ามีค่าสำคัญ

2. มีความจริงใจต่อเพื่อน ความสุจริตต่อบุคคลอื่นทำให้เราเป็นที่รักใคร่นับถือ

3. หลีกเลี่ยงการนินทาเพื่อน ผู้อื่นจะมองเราเป็นคนไม่ดี

4. อย่าขัดทอความผิดให้เพื่อน การขัดทอเป็นการยกตนเหนือผู้อื่น เพื่อนผู้อยากร่วมงานด้วย ทำให้ความร่วมมือ

5. ยกย่องชมเชยเพื่อในสิ่งที่ควร เป็นการให้กำลังใจสนับสนุน ให้การยืนยันในความดีนั้น ทุกคนชอบการยกย่องชมเชยเพราะเป็นอาหารทางใจ

6. ให้ความร่วมมือในกิจการของเพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอ การช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นคุณธรรม และเครื่องมือยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีตามหลักสังคหวัตถุ คือ "อัตถจริยา" ทำตนให้เป็นประโยชน์

7. ให้เพื่อนได้ทราบในเรื่องที่เขารับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง แสดงความปรารถนาดีต่อเพื่อน เพื่อนจะเห็นใจเราเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจไมตรีของเรา และเป็นมิตรที่ดีของเราสืบไป

8. ฟังความเห็นของเพื่อน ๆ บ้าง เป็นเพื่อนกันต้องให้เกียรติกัน โดยฟังเขาแสดงความคิดเห็นบ้าง ในหมู่เพื่อนต้องให้ความเสมอภาคกันในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ที่เสนอแนะและการให้คำแนะนำบ้าง

9. หลีกเลี่ยงการทำตัวเหนือเพื่อน ต้องใช้มุทิตาความพลอยยินดีเข้ามาเป็นสิ่งที่แก้หรือขจัดออกไป

10. ทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ไม่เอาความแตกต่างของตำแหน่ง หน้าที่การงาน ยศศักดิ์ฐานะมาเป็นเครื่องทำให้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เพื่อนมีความสบายใจ พอใจ และจะเกิดความเลื่อมใสศรัทธา

11. ใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูง มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ ไม่คอยแต่จะเอาของผู้อื่นฝ่ายเดียว เป็นการเห็นแก่ตัวและเอาเปรียบผู้อื่น

12. ออกไปพบปะสังสรรค์บ้างตามสมควร การวิสาสะทำให้เกิดความเป็นญาติอย่างยิ่ง

13. ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามทุกข์ร้อน

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้การทำงานประสบความสำเร็จ การปฏิบัติงานวิจัยในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จหรือเกิดการทำงานวิจัยจะต้องได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน การมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ในระหว่างที่ผู้ทำวิจัยปฏิบัติงานวิจัย โดยด้วยการสนับสนุนให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาให้ความร่วมมือและ

ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานวิจัย เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช. 2528 ; สุนันท์ ปันทุพา. 2540 ; สุนทร เทียนงาม. 2539) และจากการศึกษาของเยาเวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนประการหนึ่งก็คือการที่เพื่อนครูให้ความร่วมมือ ร่วมทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวาวอรรณู (Waworuntu. 1986 : 1213) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในอินโดนีเซียในส่วนตัวแปรองค์การ พบว่าตัวแปรที่สำคัญได้แก่ ความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานทั้งในและนอกสาขาของงาน ส่วนวลัยลักษณ์ อัครีรวงศ์ (2541 : 31) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า การที่อาจารย์กลุ่มที่ไม่ทำวิจัยเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานส่งผลให้อาจารย์ไม่สนใจที่จะทำงานอื่น นอกจากภาระงานสอนเท่านั้น นอกจากนี้ ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 6) ได้กล่าวในทางกลับกันว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น

3.5 การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน

การยอมรับนวัตกรรม เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลต้องการที่จะมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ เพิ่มขึ้นรวมถึงในแง่ผลประโยชน์ที่ได้รับ ความยากง่ายของการนำไปใช้ กล่าวคือ มีผลต่อการเกิดเจตคติในตนเอง พิชิต ฤทธิจัญญ (2544 : 21) กล่าวว่า การสร้าง พัฒนานวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 7) ที่กล่าวว่า การพัฒนานวัตกรรมเป็นขั้นตอนการทำงานที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยในชั้นเรียน ปรากฏี นุ่นน้อย (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นอกจากนี้ พนาลัย อยู่สำราญ (2535 : 182) พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนสามารถทำนายความตั้งใจที่จะกระทำการสอนด้วยวิธีเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้

การยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้น เป็นกระบวนการทางจิตใจอย่างหนึ่ง บุคคลอาจตอบสนองต่อนวัตกรรมในระยะแรกซึ่งเป็นระดับจิต โดยบุคคลจะพัฒนาเจตคติที่จะชอบหรือไม่ชอบ จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น จนท้ายที่สุดก็อาจจะพัฒนาไปจนถึงการตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้นในขั้นปฏิบัติหรือในระดับพฤติกรรม ซึ่งโรเจอร์ (พนาลัย อยู่สำราญ. 2535 : 8 - 13 ; อ้างอิงจาก Roger. 1972 : 76 - 120) ได้เคยเสนอกระบวนการยอมรับนวัตกรรมว่าเป็นกระบวนการที่เกิดเป็นขั้นได้ 5 ขั้น คือ (1) ขั้นตระหนัก (2) ขั้นสนใจ (3) ขั้นประเมิน (4) ขั้นทดลอง และ (5) ขั้นยอมรับ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตระหนัก (Awareness Stage) เป็นขั้นที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม แต่ยังไม่ขาดข้อมูลที่สมบูรณ์ การตระหนักมีความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับเพราะสามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม หรือกล่าวได้ว่าการตระหนักจะนำไปสู่ขั้นต่อไปของกระบวนการยอมรับนวัตกรรม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงทั่ว ๆ ไป จะมีความไวต่อการเกิดการยอมรับนวัตกรรมในขั้นตระหนักสูง (Roger. 1983 : 258-259)

ขั้นสนใจ (Interest Stage) บุคคลจะพัฒนาความสนใจในนวัตกรรมและพยายามค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ จนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน ขั้นนี้ยังไม่มีการประเมินนวัตกรรมเข้ากับสถานการณ์ที่แท้จริงของแต่ละบุคคล เพียงแต่ต้องการความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่สำคัญในขั้นนี้ได้แก่ การรู้คิด (Cognitive or Knowing) เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น การแสวงหาข้อมูล ในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนมากกว่า

ในขั้นแรก ความสนใจศึกษาความรู้ของบุคคลขึ้นอยู่กับจิตลักษณะบางประการของบุคคลเป็นต้นว่า แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ทศคติ และบรรทัดฐานของระบบสังคมที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นการแสวงหาความรู้ ในขั้นนี้เป็นอย่างดี

ขั้นประเมิน (Evaluation Stage) บุคคลจะวัดความสามารถทางสมองเพื่อที่จะประเมินนวัตกรรม เข้ากับสถานการณ์ของตน ขั้นนี้เป็นขั้นทดลองในระดับความคิด (mental trial) เป็นการคาดการณ์หรือ ทำนายผลที่จะเกิดขึ้นกับตน ถ้าบุคคลรู้สึกว่าการพัฒนานั้นมีคุณค่าและมีประโยชน์ก็จะลงมือทดลองปฏิบัติ ในขั้นต่อไป ความสำคัญของขั้นนี้ คือเป็นการสร้างความรู้สึก (affective) ที่ดีต่อนวัตกรรม ฉะนั้นความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นความรู้สึกจะเป็นรากฐานที่สำคัญที่ทำให้ขั้นนี้ประสบความสำเร็จและต่อเนื่องไปยัง กระบวนการในขั้นทดลองต่อไป ในขั้นนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลมาก เพราะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นผู้ประเมินนวัตกรรมไปในทางที่ก้าวหน้ามากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ขั้นทดลอง (Trial Stage) บุคคลจะลงมือทดลองปฏิบัติเพียงบางส่วนในสถานการณ์จริงของเขาเอง เป็นการย้ำความแน่ใจว่าผลจะดังที่เขาคิดไว้ในขั้นประเมินหรือไม่ ซึ่งถ้าเกิดประโยชน์ตามที่ ประเมินไว้แล้ว ผลนี้จะเป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้เขายอมรับในโอกาสต่อมา ซึ่งเมื่อผ่านพ้นขั้นนี้ไปแล้ว บุคคล จะมีทัศนคติที่แน่นอนต่อการยอมรับนวัตกรรมนั้นยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยอมรับอย่างถาวรในขั้นต่อไป

ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมบุคคลจะ รับนวัตกรรมไปใช้อย่างเต็มที่ไม่ใช่เพียงบางส่วนเหมือนในขั้นทดลอง ขั้นนี้เป็นขั้นของการปฏิบัติในระดับ พฤติกรรมซึ่งบุคคลควรจะต้องผ่านตั้งแต่ ขั้นตระหนัก ขั้นสนใจ ขั้นประเมิน ขั้นทดลอง และถึงขั้น การยอมรับเป็นขั้นสุดท้าย แต่ในบุคคลบางกลุ่มเช่นพวกกลุ่มล่าหลัง อาจจะข้ามขั้นจากขั้นตระหนักมาถึงขั้น การยอมรับเลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดความเครียดของตนเอง

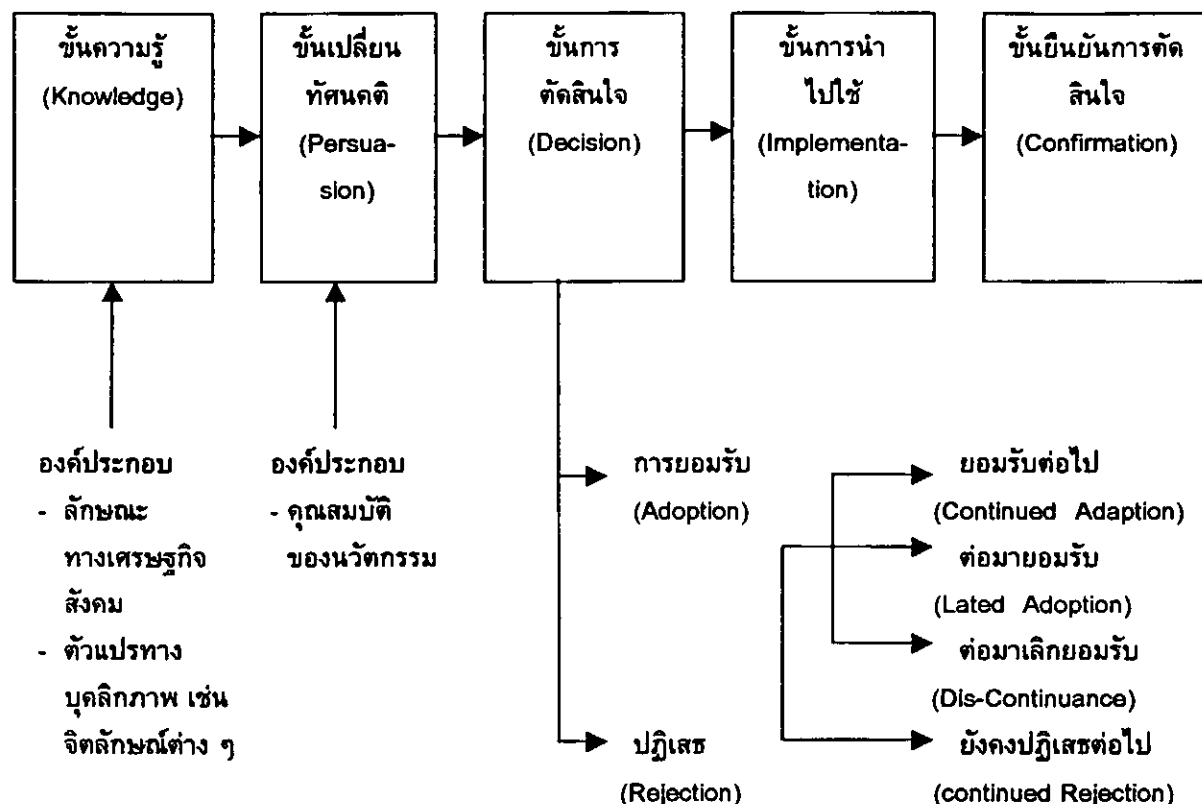
แนวความคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมของโรเจอร์นี้เป็นที่นิยมแพร่หลายมากในหมู่นักวิจัย ระยะเวลาตั้งแต่มีผู้พบข้อบกพร่องหลายประการคือ ประการแรก รูปแบบของกระบวนการยอมรับจบ ลงด้วยการตัดสินใจยอมรับ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอาจปฏิเสธหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมก็ได้ ฉะนั้น กระบวนการยอมรับจึงควรเปลี่ยนชื่อใหม่เพื่อให้มีความหมายคลุมโอกาสที่มีการไม่ยอมรับเกิดขึ้นด้วย ด้วย เหตุนี้กระบวนการยอมรับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers, 1983 : 165) จึงเปลี่ยนชื่อเป็นกระบวนการ ตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (The Innovation Decision process) ประการที่สอง ขั้นต่าง ๆ ใน กระบวนการยอมรับอาจไม่เรียงลำดับ และบางครั้งอาจข้ามขั้นไปบ้าง โดยเฉพาะขั้นทดลองมีนวัตกรรม หลายอย่างที่มีการยอมรับโดยไม่ได้ทดลอง นอกจากนี้ การประเมินตามความเป็นจริงมีอยู่ทุกขั้นตอนตลอด กระบวนการมากกว่าจะมีเฉพาะในขั้นที่สามเท่านั้น โรเจอร์จึงตัดขั้นนี้โดยถือว่าการประเมินตลอด กระบวนการ และเล็งไปใช้ส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนทัศนคติแทน (Persuasion Function) ประการสุดท้าย โดยปกติกระบวนการนี้ไม่จำเป็นจะต้องสิ้นสุดลงด้วยการยอมรับเสมอไป โอกาสที่จะไม่ยอมรับก็มีได้พอ ๆ กัน ดังนั้น โรเจอร์ จึงเปลี่ยนคำว่ายอมรับมาเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ยิ่งกว่านั้นกระบวนการนี้น้อย นักที่จะสิ้นสุดอยู่เพียงการยอมรับหรือไม่ยอมรับ เพราะบุคคลมักจะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อยืนยัน ความถูกต้องในการตัดสินใจ ซึ่งการกระทำดังนี้อาจมีผลทำให้เปลี่ยนจากยอมรับมาเป็นเลิกรับ (Discontinuance) หรือจากการไม่ยอมรับมาเป็นยอมรับในเวลาต่อมาได้ ดังนั้นโรเจอร์จึงเพิ่มส่วนที่ เกี่ยวกับการยืนยันผลการตัดสินใจ (Confirmation function) ขึ้นมาในแผนผังใหม่ดังภาพประกอบ 4

จากรูปแบบใหม่ โรเจอร์ได้แบ่งขั้นต่าง ๆ ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมไว้ทั้งหมด 5 ขั้น ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นความรู้ (Knowledge Stage) เป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจในการยอมรับนวัตกรรม บุคคลได้รู้จักนวัตกรรมเป็นครั้งแรกและได้แสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ บางคนกล่าวว่า การรับรู้ที่เกิดขึ้นได้โดยความบังเอิญโดยที่บุคคลนั้น ๆ ไม่ได้ตั้งใจจะแสวงหาหรือต้องการจะรับรู้แต่ประการใด แต่บางคน เช่น แฮสซิงเกอร์ (สาลี ทองธิว. 2526: 135 อ้างอิงจาก Hassinger. 1959) กลับโต้แย้งว่าการรับรู้แบบนี้คือการเลือกรับรู้ (Selective exposure) อย่างไรก็ตามโรเจอร์ได้กล่าวว่าไม่สามารถสรุปได้ว่าอะไรมาก่อน อะไรมาหลัง (Rogers. 1983 : 167) ความรู้ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การตระหนักว่ามีนวัตกรรม (Awareness Knowledge) เป็นการรับรู้ว่ามีนวัตกรรมและรับรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ความรู้ในระดับนี้ยังไม่ลึกซึ้งนัก ระดับที่สองเป็นความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรม (How-to knowledge) รู้ว่าจะใช้นวัตกรรมอย่างไรจึงจะเหมาะสม ถูกต้อง ต้องรู้วิธีการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดพอที่จะดำเนินการได้ ฉะนั้นขั้นนี้บุคคลมีความซับซ้อนมากเท่าใดก็ยิ่งต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมากขึ้นเท่านั้น ระดับที่สาม เป็นความรู้เกี่ยวกับหลักการ (Principle Knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ หรือทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการปฏิบัติ เช่น ความรู้เกี่ยวกับจุลินทรีย์ ซึ่งอยู่เบื้องหลังการใช้วัคซีน ทฤษฎีการเพิ่มผลเมืองซึ่งอยู่เบื้องหลังการวางแผนครอบครัว ความรู้ในลักษณะนี้จะช่วยให้บุคคลเข้าใจนวัตกรรมและวิธีใช้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมอย่างมีเหตุผลมากขึ้น

ขั้นเปลี่ยนทัศนคติ (Persuasion Stage) บุคคลจะเริ่มสร้างความรู้สึกรับชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรม ซึ่งเป็นผลหลังจากที่เขามีความรู้ในเรื่องนวัตกรรมพอสมควรแล้วจากขั้นแรก กล่าวคือ เขาจะต้องการที่จะมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ เพิ่มขึ้น ในขั้นนี้รายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมในแง่ของผลประโยชน์ที่ได้รับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความยากง่ายของการนำไปใช้ ตลอดจนความผสมผสานกลมกลืนของนวัตกรรมในชุมชนนั้น ๆ มีผลมากในขั้นนี้ กล่าวคือมีผลต่อการเกิดทัศนคติที่จะชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลไปถึงการตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมในขั้นต่อไป

ขั้นการตัดสินใจ (Decision) ในการตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมหรือไม่นั้นความจริงมีตั้งแต่ขั้นแรกเป็นต้นมาเช่นในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ บุคคลต้องตัดสินใจเลือกรับรู้นวัตกรรมเพียงบางอย่างไม่สามารถรับรู้นวัตกรรมทั้งหมดที่ผ่านมาได้หรือในส่วนของความรู้สึกในขั้นการเปลี่ยนทัศนคติ บุคคลจะต้องรับรู้บางอย่างที่จำเป็นสำหรับประเมิน จะตัดสินใจหรือไม่สนใจความรู้อย่างอื่น การตัดสินใจนี้เป็นการตัดสินใจว่าจะลองใช้นวัตกรรมหรือไม่ด้วย ถ้านวัตกรรมนั้นสามารถทดลองได้บุคคลส่วนมากมักไม่ยอมรับนวัตกรรมก่อนที่จะทำการทดลองดูเสียก่อน



ภาพประกอบ 4 แสดงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ (Rogers. 1983 : 165)

อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมแล้วก็คือการกลับใจไม่ยอมรับนวัตกรรมอีกต่อไป (Discontinuance) ถ้าหากนวัตกรรมที่ยอมรับเป็นผลอันเกิดจากการล้มเลิกแนวทางปฏิบัติเดิมไม่เกิดผลเต็มที่ ทำให้บุคคลหันกลับไปใช้ของเดิมอีกครั้ง ชูเมคเกอร์ (สำลี ทองธิว. 2526 : 40-41 อ้างจาก Shoemaker. 1971) กล่าวว่า การกลับใจไม่ยอมรับนวัตกรรมนี้เกิดได้ 2 แบบ แบบแรกเรียกว่าการกลับใจเพราะมีนวัตกรรมอื่นที่ดีกว่ามาแทนที่ (Replacement discontinuance) และอีกแบบหนึ่งคือ การกลับใจ เพราะผลจากการใช้นวัตกรรมไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติ (disenchantment discontinuance) ซึ่งความไม่พอใจเกิดขึ้นเพราะนวัตกรรมที่ใช้ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้ใช้ หรือผลจากการใช้นวัตกรรมไม่ได้ดีไปจากก่อนใช้แต่อย่างใด ความไม่พอใจนี้อาจเกิดจากการใช้นวัตกรรมนั้นไม่ถูกต้องทำให้ได้ผลไม่เต็มที่ ซึ่งลักษณะนี้จะเกิดมากในหมู่ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่าคนอื่น ๆ (Late adopters) พวกเขาชอบนวัตกรรมช้ากว่าคนอื่นนั้นส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีการศึกษาค่ำหรือไร้การศึกษา เป็นพวกหัวโบราณไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงอะไรง่าย ๆ ในการที่บุคคลพวกนี้ยอมรับนวัตกรรมในตอนแรกก็เพราะได้รับการชักจูงแข็งบังคับจากผู้มีอำนาจ เมื่ออำนาจบังคับหรือการโน้มน้าวลทธิพลลดลง การยอมรับก็พลอยหมดไปด้วย

ขั้นการนำไปใช้ (Implementation Stage) บุคคลเมื่อตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมนั้น ๆ แล้ว บุคคลก็จะนำนวัตกรรมไปใช้ซึ่งในบางครั้งการนำนวัตกรรมไปใช้จะกินเวลานานมาก ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้นวัตกรรมนั้น ๆ รวมทั้งการยอมรับที่จะใช้นวัตกรรม และการใช้งานอย่างสม่ำเสมอด้วย จึงมักมีการ

เตรียมจัดหาข้อมูลสำหรับขั้นการนำไปใช้นี้มาก เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถเริ่มปฏิบัติการใช้นวัตกรรมนั้น ๆ ได้

ขั้นยืนยันการตัดสินใจ (Confirmation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะต้องได้รับแรงเสริมแรงกระตุ้นเพื่อสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจของเขา ถ้าพบว่าสาระหรือสิ่งที่ได้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นขัดแย้งกัน บุคคลก็จะพยายามหลีกเลี่ยงการขัดแย้งกันนั้นเพื่อยืนยันการตัดสินใจ กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลเพิ่มเติมอาจเป็นการเน้นให้เขาได้ตัดสินใจ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างข้อมูลเดิมกับสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่อาจช่วยกระตุ้นให้มีการยอมรับนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องถาวรหรืออาจทำให้ผลตกก็เป็นได้

โดยสรุปแล้ว กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมซึ่งเป็นแนวทฤษฎีใหม่ล่าสุดของโรเจอร์นั้นประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ 5 ขั้น คือ ขั้นความรู้ ขั้นการเปลี่ยนทัศนคติ(เจตคติ) ขั้นการตัดสินใจ ขั้นการนำไปใช้ และขั้นยืนยันการตัดสินใจ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่ยอมรับนวัตกรรมตามขั้นตอนแต่ละขั้นตามที่คลองเจียนและคอนเวิร์ด (พนาลัย อยู่สำราญ, 2535 : 13 ; อ้างอิงจาก Klonglan and Conward, 1970 : 73-83) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นขั้นตอนของกระบวนการยอมรับสำคัญมาก และมักเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันซึ่งสามารถแบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็นสองส่วนคือ การยอมรับในระดับจิตใจ (Symbolic Adoption) ได้แก่ การที่บุคคลเกิดการยอมรับและมุ่งที่จะทำความเข้าใจโดยการศึกษาค้นคว้ารายละเอียดของนวัตกรรมนั้น ๆ โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะได้นำความรู้ ความคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ นั้นมาเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะประยุกต์ใช้อีกส่วนหนึ่งก็คือการยอมรับในระดับพฤติกรรม คือ การนำนวัตกรรมไปใช้ปฏิบัติจริง (Use of Innovation)

การยอมรับระดับจิตใจ เป็นความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเจตคติ กล่าวคือ เจตคติเป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ วัตถุ หรือสิ่งของต่าง ๆ ทางด้านบวก ลบ หรือกลาง ๆ เจตคตินี้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ (1) องค์ประกอบด้านการรู้เชิงประมาณ ได้แก่ความรู้ ความเข้าใจเชิงเนื้อหา หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้น การที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดนั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นว่ามีประโยชน์หรือมีโทษ ถ้าบุคคลเห็นว่าสิ่งนั้นมีคุณประโยชน์ก็จะเกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น (2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก ได้แก่ ความรู้สึกพอใจ - ไม่พอใจ ชอบ - ไม่ชอบ เป็นองค์ประกอบที่เกิดต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่หนึ่ง กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้ว่สิ่งนั้นมีคุณประโยชน์ก็จะเกิดความรู้สึกชอบ-พอใจสิ่งนั้นไปด้วย และ (3) องค์ประกอบด้านการพร้อมกระทำ เป็นองค์ประกอบที่ใกล้ชิดพฤติกรรม มากที่สุด เป็นองค์ประกอบที่เกิดต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 และ 2 กล่าวคือถ้าบุคคลมีความรู้สึกว่สิ่งนั้นมีคุณประโยชน์ก็จะเกิดความรู้สึกชอบพอใจสิ่งนั้น และพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งที่ตนชอบ-พอใจในเชิงช่วยเหลือหรือสนับสนุน แต่ถ้าบุคคลมีความรู้สึกว่สิ่งนั้นไม่มีประโยชน์ก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ-ไม่พอใจและพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงไม่กระทำสิ่งนั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2521 : 5-7) และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของเจตคติทั้งสามองค์ประกอบเปรียบเทียบกับขั้นความรู้ ขั้นเปลี่ยนทัศนคติ และขั้นตัดสินใจในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าขั้นดังกล่าวทั้งสามขั้นนั้นเป็นการยอมรับนวัตกรรมในระดับจิตใจ (พนาลัย อยู่สำราญ, 2535 : 20 - 21 ; อ้างอิงจาก จิรวัฒน์ วงษ์สวัสดิวัฒน์, 2529) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งศึกษาในองค์ประกอบความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โพแฟม (นภาพร สิงห์ต. 2531 : 75 - 76 ; อ้างอิงจาก Popham. 1975) ได้สรุปกิจกรรมในการฝึกฝนของสมาคมวิจัยการศึกษาของสหรัฐอเมริกาในระหว่าง 10 ปีที่ผ่านมา โดยนำกิจกรรมของสำนักงานทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (USOE) 3 แห่ง มาสนับสนุนเพื่อป้องกันข้อบกพร่องและความรู้ที่ต้องการสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยการศึกษา การประเมินผลการศึกษา และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั้ง 3 มีดังนี้คือ

กิจกรรมแรก เวียร์เชอน และกาเยน (1969) ได้ร่างทักษะที่คิดว่าจำเป็นในการปฏิบัติงานทางด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

กิจกรรมที่สอง กลาสและเวียร์เชอน (1970) ได้นำสมรรถภาพที่สร้างขึ้นในปี 1969 มาทบทวนและเพิ่มเติมสมรรถภาพในการวิจัยและประเมินผลการศึกษาที่ขาดหายไป

กิจกรรมที่สาม แอนเดลสัน, ซอปติก, โรเจอร์ และเวียร์เชอน (1971) ได้วิเคราะห์งานของนักวิจัยและประเมินผลการศึกษา ในหน่วยงาน 13 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาและวิจัย หน่วยวิจัยเอกชน ศูนย์ปฏิบัติการทางการศึกษาประจำท้องถิ่น และโรงเรียน โดยพิจารณาว่านักวิจัยและประเมินผลการศึกษาเหล่านี้จะต้องปฏิบัติงานอะไรบ้าง ผลการวิจัยทำให้ได้สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับนักวิจัยและประเมินผลการศึกษา 25 ประการ พร้อมทั้งได้ระบุสมรรถภาพย่อยที่นักวิจัยและประเมินผลการศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิบัติในด้านต่างๆ ด้วย

วาโวรันตู (Waworuntu. 1986 : 1213) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอินโดนีเซีย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในปี ค.ศ.1982 จำนวน 11,268 คน จากจำนวนอาจารย์ทั้งสิ้น 20,945 คน คิดเป็นร้อยละ 54 ของประชากร ผลการศึกษาพบว่า ในด้านคุณประโยชน์โดยกำเนิด (Ascribed Quality) คือ อายุและเพศมีความสำคัญมากที่สุดที่ส่งผลต่อความสามารถในการผลิตผลงานวิจัย คือ เพศชายที่มีอายุน้อยมีการผลิตงานวิจัยมากที่สุด ส่วนตัวแปรด้านคุณสมบัติโดยสัมฤทธิ์ (Achieved Quality) พบว่าการบอกรับวารสารต่างประเทศ การได้รับการศึกษาอบรมการวิจัย ประสบการณ์ในการทำงาน ความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนร่วมงาน และความสนใจในการวิจัยสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชอดรอน (Chaudron, C. 1988 : บทคัดย่อ) ได้พิสูจน์ว่า 4 ข้อปฏิบัติ ในการวิจัยในชั้นเรียนภาษาที่ 2 นั้นเหมือนกัน ซึ่งประกอบด้วย 1. การศึกษาทางจิตวิทยา 2. การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ 3. การวิเคราะห์การสนทนา 4. การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งการศึกษาของชอดรอนเป็นการแปลความหมายการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในห้องเรียนการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์และการวิเคราะห์การสนทนา ทำให้เห็นข้อปฏิบัติที่ชัดเจนของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของการอภิปราย ซึ่งสนับสนุนวิธีของการรวบรวมข้อมูลมากกว่าการแยกข้อปฏิบัติออกจากกัน หากความเห็นนี้เป็นที่ยอมรับ 4 ข้อปฏิบัติ ของชอดรอนจะมีเพียง 2 ข้อปฏิบัติ คือ จิตวิทยากับชาติพันธุ์วรรณา

แบล็คเบิร์น และคณะ (Blackburn et al. 1991 : 385 - 412) ได้ศึกษากิจกรรมการทำงานด้านการวิจัย การเรียนการสอน และการให้บริการทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลและแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ประชากรที่ศึกษา คือ

อาจารย์ที่ทำงานภายในคณะมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 8 แผนกวิชา ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส อายุ เป็นตัวแปรทำนายการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่ไม่แน่นอนเพราะค่าความสัมพันธ์ที่ได้เป็นทั้งบวกและลบ และนอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรการสนับสนุนเงินทุน มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางการวิจัย

ฟิลลิปส์ และ รุสเซล (Philips and Russell. 1994 : 628 – 641) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองด้านการทำวิจัย สภาพแวดล้อมการฝึกอบรมการวิจัยที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของนักศึกษาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา โดยทำการศึกษากับนักศึกษาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ 12 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 859 คน โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความคาดหวังในความสามารถของตนเองด้านการทำวิจัย สภาพแวดล้อมการฝึกอบรมการวิจัยที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของนักศึกษาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังในความสามารถของตนเองด้านการทำวิจัยมีความสัมพันธ์ต่อผลผลิตภาพการวิจัย และสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมการวิจัยก็พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัย

✓ ซาฮา (Saha. 1995 : 1 – 7) ได้ทำการศึกษาเจตคติต่อความรู้ด้านการวิจัยและการกำหนดนโยบายการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีจุดประสงค์ คือ เพื่อศึกษาเจตคติต่อความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ในประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบแนวลึก (indepth interviews) และใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้บริหารมีเจตคติทางบวกต่อความรู้ด้านการวิจัย และเห็นว่าความรู้ด้านการวิจัยมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายของหน่วยงาน ตัวแปรที่เป็นตัวทำนายเจตคติต่อการวิจัยในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ ความต้องการออกจากงาน เพศ จำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ ความต้องการการเปลี่ยนแปลง จำนวนบุคลากรที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระดับการศึกษาของผู้บริหาร ความต้องการในการช่วยเหลือครูผู้สอน ความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหาร ตัวแปรที่ทำนายเจตคติต่อการวิจัยได้ดีที่สุด คือ ความต้องการการเปลี่ยนแปลงและความไม่ต้องการลาออกจากงาน

4.2 งานวิจัยในประเทศ

✓ สุวัฒน์ เวชประดิษฐ์ (2531 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการทำวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อโครงการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 40 – 49 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย โดยได้รับความรู้จากการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัย มีปัญหาในการใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยทางจังหวัดมีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ จึงใช้การคำนวณวิเคราะห์ด้วยเครื่องคิดเลข

✓ วาหิต ระถิ (2531 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เจตคติเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การยอมรับนวัตกรรมการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการสอน และด้านการประเมิน โดยส่วนรวมมีการ

ยอมรับในระดับต้องนำไปทดลองใช้ก่อน แต่หากแยกพิจารณาแล้วพบว่า นวัตกรรมทางด้านบริหารครูยอมรับในระดับยังไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้

สมใจ จิตพิทักษ์ (2532 : 170-181) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของ อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์ กับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ โดยทำการศึกษากับอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 8 วิทยาเขต จำนวน 392 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านชีวสังคมที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการ วิจัยของอาจารย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ อายุ และที่ระดับ .01 คือ การเข้าร่วมกิจกรรม "ปะทะสังสรรค์ทางวิชาการ" สำหรับในส่วนของความหมายของตัวแปร "ปะทะสังสรรค์ทางวิชาการ" คือ การ พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการทั้งใน ฐานะผู้เสนอผลงานหรือผู้วิจารณ์ผลงาน เป็นต้น และที่ระดับ .05 คือ การอ่านวารสารต่างประเทศเกี่ยวกับ งานวิจัย วุฒิการศึกษา เวลาที่ใช้ในการทำวิจัย เจตคติต่อการทำวิจัย แรงจูงใจ และยังได้พบอีกว่าเหตุผลหรือ แรงจูงใจในการทำวิจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์ มีดังนี้ ตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อเสียงเกียรติยศ การ ได้รับการยอมรับยกย่อง รายได้ ค่าตอบแทน ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ประโยชน์ที่จะได้นำมาใช้ใน การเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุงการสอน เพื่อประโยชน์ต่อสังคมต่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อ ชื่อเสียงของสถาบัน

✓ วันทนา ชูช่วย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การทำวิจัยในโรงเรียนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ ต้องการศึกษาดังแรงจูงใจในการทำวิจัยและ สาเหตุการไม่ทำการวิจัยของครูมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษากับครูมัธยมศึกษาที่ทำ วิจัย 37 คน จาก 27 โรงเรียน และครูมัธยมศึกษาที่ไม่ทำวิจัยซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจาก 27 โรงเรียน เดิม มาจำนวน 81 คน ผลการวิจัย คือ แรงจูงใจในการทำวิจัยของครูมัธยมศึกษาที่ทำการวิจัย ได้แก่ การ ประสบปัญหาในการทำงานที่โรงเรียน การต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อนำมาพัฒนางานที่ปฏิบัติ การได้รับ แต่งตั้งมอบหมายหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้ทำการวิจัย การมีที่ปรึกษาในการทำวิจัย เวลาในการทำ การวิจัย และแหล่งค้นคว้าข้อมูล การมีบุคลากรในคณะวิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยที่มีความรู้ด้านการวิจัย ผู้บริหาร สนับสนุนติดตามผลงาน การได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนสาเหตุการไม่ทำวิจัยของครูมัธยมกลุ่ม ที่ไม่ทำวิจัย ได้แก่ การไม่มีเวลา ไม่มีความรู้และประสบการณ์ และไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำวิจัย

✓ พิรวัฒน์ วงษ์พรม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของ ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยวิธีการทำวิจัยร้อยละ 38.90 และ เรื่องที่ทำวิจัยส่วนมากเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการทำวิจัยชั้นเรียนที่ครูทำ วิจัยส่วนมากกำหนดปัญหาจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และให้ความสำคัญแก่การวางแผนใน การเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบการวิจัยที่นิยมใช้ คือการวิจัยเชิงสำรวจแหล่งวิทยาการที่ใช้ศึกษา คือตำรา เอกสาร วารสาร ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิจัย คือเพื่อนครู เครื่องมือที่ใช้มากที่สุด คือ แบบสังเกตและ บันทึกรที่สร้างโดยผู้วิจัยเอง ประชากรที่ใช้คือนักเรียน ค่าสถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ครูผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่บันทึก ผลการวิจัย งบประมาณที่ใช้คืองบประมาณส่วนตัว ช่วงเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยคือเวลาว่างจากการสอน ผลการ วิจัยที่ได้นำไปใช้แก้ปัญหา และสามารถใช้ในการแก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้ ผลการวิจัยมีการเผยแพร่เป็น ส่วนน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยชั้นเรียนของครู ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้าน งบประมาณและเวลาในการทำวิจัยเป็นปัญหาในระดับมาก

2. ครูมีความต้องการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยต้องการให้มีแหล่งความรู้ในระดับอำเภอที่รวบรวมเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับการวิจัยในระดับมากที่สุด

3. ครูผู้สอนและครูวิชาการโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการในการทำวิจัยชั้นเรียน มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัย ครูส่วนมากต้องการให้จัดสรรงบประมาณให้แก่ครูโดยตรง ไม่ควรผ่านทางโรงเรียน

✓ พันธณีย์ วิหคโต (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สถานภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยน้อยหรือไม่รู้เลย และส่วนใหญ่ได้ความรู้มาจากการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและมีความยินดีที่จะเข้ารับการอบรมโดยมีเงื่อนไขว่าจะกลับไปทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หัวข้อที่สนใจจะทำวิจัย คือ เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน ปัจจุบันได้มีการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับน้อยมากหรือไม่เลย สาเหตุเพราะขาดประสบการณ์ ยังไม่ได้รับการอบรม ไม่มีความรู้เรื่องวิจัยพอและไม่รู้ขั้นตอนกระบวนการที่ถูกต้อง ไม่มั่นใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุนทรี จิตติอรุณชัย (2536 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำผลงานของอาจารย์ทั้งสองสถาบัน และนอกจากนี้สภาพที่ส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล ที่สำคัญ ได้แก่ การมีนโยบายในการพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบ โดยถือว่า การวิจัยเป็นสิ่งสำคัญเทียบเท่ากับการผลิตบัณฑิตจะส่งผลให้เกิดการตื่นตัวต่อการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้มาก

สาโรจน์ แห่งยัง (2536 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของนักฝึกอบรมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านพฤติกรรม การติดต่อสื่อสาร เจตคติและแรงจูงใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะองค์การ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความรู้ เจตคติและแรงจูงใจ ถ้าพิจารณามิติ 3 ด้านของการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จะพบว่าจะมีตัวแปรต้นที่ส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตามทั้ง 3 ด้านแตกต่างกัน

สุรณี พิพัฒน์โรจนกุล (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของผู้ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมการวิจัย จากกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของผู้ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมวิจัย เมื่อแยกวิเคราะห์ตามปัจจัยภูมิหลัง มี 5 ตัวแปร คือ (1) การมีประสบการณ์เคยทำวิจัยมาก่อน (2) เคยทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก (3) การเข้าร่วมกิจกรรม “ปะทะสังสรรค์ทางวิชาการ” (4) การเคยมีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษาในการวิจัย และ (5) การอ่านวารสารเกี่ยวกับวิจัย

ปัจจัยด้านแรงจูงใจภายนอก มี 9 ตัวแปร คือ (1) การได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด (2) การยอมใช้เงินทุนของตนเองในการทำวิจัย (3) ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย (4) การได้รับความ

ภูมิใจในอาชีพ (5) การได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากองค์กรภาคเอกชนในประเทศ (6) เวลาสำหรับการทำวิจัย (7) แหล่งความรู้ (8) การได้ตำแหน่งทางวิชาการ (9) การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชนต่างประเทศ

ปัจจัยด้านแรงจูงใจภายใน มี 2 ตัวแปร คือ ทศนคติต่อการทำวิจัย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำวิจัยเมื่อรวมปัจจัยทั้งหมดทุกด้านเข้าสมการทำนาย ได้ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการผลิตภาพการทำวิจัย 10 ตัวแปรตามลำดับ ดังนี้ คือ (1) การเคยมีประสบการณ์ในการทำวิจัย (2) การได้รับเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานต้นสังกัด (3) การยอมใช้เงินทุนตนเองในการทำวิจัย (4) มีความคาดหวังได้ความภูมิใจในอาชีพจากการทำวิจัย (5) การเคยมีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษาการวิจัย (6) การมีทัศนคติทางบวกต่อการทำวิจัย (7) การเคยเป็นคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยหรือผลการวิจัย (8) การได้รับเงินทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากหน่วยงานภาคเอกชนในประเทศ (9) แหล่งความรู้ในการทำวิจัย และ (10) เวลาสำหรับการทำวิจัย

ผู้ที่มีผลงานวิจัยเดียว มีทัศนคติต่อการทำวิจัยในระดับปานกลาง การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและบุคคลอื่นอยู่ในระดับปานกลาง มีความคาดหวังผลลัพธ์จากการวิจัยอย่างเดียวคือความภูมิใจในอาชีพ

ผู้ที่มีผลงานวิจัยเป็นคณะ มีทัศนคติต่อการทำวิจัยในระดับสูง การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและบุคคลอื่นอยู่ในระดับมาก มีความคาดหวังผลลัพธ์จากการทำวิจัยคือ ได้ความภูมิใจในอาชีพและการได้ตำแหน่งวิชาการ

เยาวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนวุฒิปริญญาโทที่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนหลังจากจบการศึกษา จำนวน 52 คน และครูผู้สอนวุฒิปริญญาโท ที่ไม่เคยทำวิจัยหลังจากจบการศึกษา จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า สภาพที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ภาระอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) และสาเหตุสำคัญที่ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ (1) ความต้องการในการหาวิธีสอนที่จะทำให้นักเรียนสนใจ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (2) เพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน (3) เพื่อทำผลงานอาจารย์ 3 (4) การให้การสนับสนุนของผู้บริหารในการทำวิจัยในชั้นเรียน (5) เพื่อนครูให้ความร่วมมือร่วมทำวิจัยในชั้นเรียน

✓ สรียา ทองสมัคร (2538 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง สาเหตุในการทำและไม่ทำวิจัยและสภาพการทำวิจัยทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุของการไม่ทำงานวิจัยของครูมัธยมศึกษาคือ ไม่มีเงินทุนสนับสนุนการทำวิจัย ไม่มีความรู้ในกระบวนการวิจัย ไม่มีแนวทางในการทำวิจัย ไม่มีเวลาในการทำวิจัย ไม่มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพียงพอ ไม่มีเครื่องมืออุปกรณ์หรือวัสดุสนับสนุนในการดำเนินการวิจัย และไม่มีที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย

2. สาเหตุของการทำงานวิจัยของครูมัธยมศึกษา คือ การทำวิจัยทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง มีความสนใจ ต้องการผลการวิจัยมาแก้ปัญหาการเรียนการสอนและใช้ในการวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3. สภาพการทำงานวิจัยของครูมัธยมศึกษาพบว่า งานวิจัยที่ครูทำส่วนใหญ่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานฝ่ายวิชาการ ลักษณะการทำงานวิจัยเป็นเชิงสำรวจและทำวิจัยคนเดียว แหล่งของปัญหาการทำวิจัยได้จากประสบการณ์การเรียนการสอน มีเพื่อนครูที่โรงเรียนเป็นที่ปรึกษางานวิจัย ใช้ทุนส่วนตัว มีเครื่องคำนวณและกระดาษเป็นอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ทราบว่ามีผู้อื่นใช้ผลการวิจัยหรือไม่และการเผยแพร่ผลการวิจัยจะพิมพ์เป็นรูปเล่มเฉพาะภายในโรงเรียน

สุชาติ ปภากจน์ (2539 : 225-226) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีดังนี้ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางบวก คือ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ระยะเวลาในการทำวิจัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ บุคลิกภาพแบบ A สมรรถภาพทางการวิจัยด้านความรู้ความสามารถ แรงจูงใจภายในด้านความสำเร็จในงานวิจัย ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางลบ คือ อายุราชการ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมบรรยากาศแบบเปิดไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม รวมกันสามารถทำนายความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ได้โดยมีค่าอำนาจในการทำนาย 24% และเมื่อแยกพิจารณาทีละปัจจัยพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลมีค่าอำนาจในการทำนายสูงกว่าปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม โดยปัจจัยที่มีอำนาจในการทำนายสูงสุด คือ แรงจูงใจภายในและด้านชีวิตสังคม ตามลำดับ โดยมีค่าอำนาจในการทำนายประมาณ 15%

ปราณี นุ่นน้อย (2540 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในปัจจุบันพิจารณาผลงานวิจัยใน 2 ด้าน คือ คุณภาพและประโยชน์ของผลงาน มีขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอน และปัญหาในการประเมินผลงานทางวิชาการ คือ การประเมินเน้นผลผลิต และขาดความชัดเจนในการอธิบายองค์ประกอบการประเมินส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานกลุ่มต่างๆ และการประเมินในแต่ละขั้นตอนใช้เวลานาน

2. องค์ประกอบการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ คือ คุณสมบัติที่สำคัญของครูผู้ทำวิจัย กระบวนการในการวิเคราะห์ปัญหา กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรม ประโยชน์ของงานวิจัย กระบวนการตรวจสอบผลงานทางวิชาการ ความถูกต้องของเอกสารรายงานการวิจัย และคุณลักษณะสำคัญของงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

วรรณ เค้นขจรเกียรติ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ชุดของตัวแปรอิสระทั้งหมด 19 ตัว สามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูได้ร้อยละ 58.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .762 ตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีนัยสำคัญและมีค่าเป็นบวกมี 3 ตัว ได้แก่ ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอน (.340) ความต้องการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อใช้เป็นผลงานในการขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 (.220) และความต้องการที่มีประสิทธิภาพการทำวิจัย (.135) ตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีนัยสำคัญและมีค่าเป็นลบมี 1 ตัว คือ ภาระงานที่รับผิดชอบ (-.081)

สายศิลป์ สายิน (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า มีปัจจัย 6 ด้านที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ด้านทักษะการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ด้านคุณสมบัติของผู้วิจัย ด้านงบประมาณการวิจัยในชั้นเรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการในการวิจัย และด้านบุคลากรเกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน

ประนอม เจริญชนม์ (2545 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มครูที่เคยทำวิจัยและกลุ่มครูที่ไม่เคยทำวิจัยมี 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถทางการวิจัย (X_4) การพัฒนาตนเองทางการวิจัย (X_{10}) เจตคติต่อการทำวิจัย (X_5) และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน (X_9) ซึ่งสมการจำแนกประเภทที่ได้สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มครูที่เคยทำวิจัยได้ถูกต้องร้อยละ 81.7 กลุ่มครูที่ไม่เคยทำงานวิจัยได้ถูกต้องร้อยละ 80 และทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 80.9

ตัวแปรที่สำคัญที่ให้น้ำหนักในการจำแนกความแตกต่างของกลุ่มครูที่เคยทำวิจัยและกลุ่มครูที่ไม่เคยทำวิจัย คือ ความสามารถทางการวิจัย และการพัฒนาตนเองทางการวิจัย

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทพบว่า ตัวแปร ความสามารถทางการวิจัย การพัฒนาตนเองทางการวิจัย และเจตคติต่อการทำวิจัยเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของกลุ่มครูที่เคยทำวิจัย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของกลุ่มครูที่ไม่เคยทำวิจัย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมาตรฐานที่ 23 กล่าวว่า ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยสรุปในรายละเอียดต้องการให้ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการศึกษา วิจัย การคิดวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จากรายงานการประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ : ก้าวแรกแห่งความสำเร็จ ซึ่งผลสรุปปัญหาสำคัญของสภาพดำเนินงานในกลุ่มครูอาจารย์ของสถานศึกษา คือ การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพราะยังมีการทำงานในด้านนี้น้อยมาก (สุวิมล ว่องวานิช. 2543 : 156) จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญและจำเป็นต่อครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ในความเป็นจริงพบว่ายังมีการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อยมาก ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านต่างๆ เช่น สาเหตุในการทำหรือไม่ทำวิจัย องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยของครู แต่พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาจังหวัดเลย มีรายละเอียดในการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 735 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 13 อำเภอ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 260 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากประชากรโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2537 : 106) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เลือกอำเภอ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และ เขต 2 โดยสุ่มมาเขตละ 3 อำเภอ รวมเป็น 6 อำเภอ จากทั้งหมด 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน อำเภอนาคู จังหวัดเลย เขต 1 อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง และอำเภอผาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2

ขั้นที่ 3 สุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มมาได้ตามข้อ 2 มาร้อยละ 50 โดยจะทำการสำรวจข้อมูลจากครูระดับก่อนประถมศึกษาในแต่ละกลุ่มโรงเรียนของแต่ละอำเภอดังกล่าว จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ จำนวน 260 คน

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย รายชื่ออำเภอและกลุ่มโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย	รายชื่อ อำเภอ	รายชื่อ กลุ่มโรงเรียน	จำนวนครู ก่อนประถมศึกษา
เขต 1	เมืองเลย	นาอาน	9
		กุดป่อง	12
		นาอ้อ	4
		น้ำหมาน	5
		นาแหม	8
		นาหินคำ	11
		ศรีสองรัก	7
	เชียงคาน	เชียงคาน	14
		ภูเงิน	10
		นาซำ	12
ธาตุ		13	
นาด้วง	นาด้วง	10	
	ท่าสะอาด - ท่าสวรรค์	7	
เขต 2	วังสะพุง	ปากปวน	8
		วังสะพุง	8
		เขาหลวง	11
		หนองหญ้าปล้อง	20
		โคกขมิ้น	16
	ภูกระดึง	ภูกระดึง	9
		ศรีฐาน	10
		ห้วยสั้ม	4
		ปวนพุ่ม	13
	ผาขาว	ภูดอกตู	12
		ผาขาว	9
		ลุ่มน้ำพวย	18
	รวม		

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาจังหวัดเลย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่ทำการสอน เขตพื้นที่การศึกษาเลขที่สังกัด อำเภอ ตำบล กลุ่มโรงเรียนที่สังกัด การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และการมีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

✓ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนที่ปรับปรุงมาจากแบบประเมินสมรรถภาพทางการวิจัยด้านความรู้ความสามารถของสุชาติ ปภาพจน์ (2539 : 193-194) และแบบสอบถามความสามารถทางการวิจัยของประนอม เจริญชนม์ (2545 : 144-147) โดยผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองตามการรับรู้ว่ามีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับใด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีเลย จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานของซิดนีย์ ullanต์ (2541 : 97-98) และความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานของอัญชลี วีระสาสน์ (2542 : 125) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ

✓ ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความตั้งใจที่จะใช้การสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนของพนาลัย อยู่สำราญ (2535 : 138-139) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ของครูระดับก่อนประถมศึกษาจังหวัดเลย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 30 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามเจตคติต่อการทำวิจัยของ ประนอม เจริญชนม์ (2545 : 148-150)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีขั้นตอนดังนี้

✓ 1. ศึกษานิยามศัพท์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัย เจตคติต่อการทำวิจัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามทั้งหมด จากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามาแล้ว โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ รวมทั้งปรับปรุงภาษาให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร และปรับปรุงแก้ไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากการศึกษาพบว่า แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 1.00 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 1.00 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรม การวิจัยในชั้นเรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 1.00 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ดังนั้นคัดเลือกข้อความไว้ดังนี้

3.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ได้จำนวน 23 ข้อ

3.2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ได้จำนวน 24 ข้อ

3.3 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ได้จำนวน 18 ข้อ

3.4 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ได้จำนวน 40 ข้อ

โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

รศ. ชูศรี วงศ์รัตนะ	อาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. ชาทรี เกิดธรรม	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์อุบล เวียงสมุทร	อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 3 ที่ผ่านการคัดเลือกจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 30 คนที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อความเป็นรายข้อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ $t - test$ แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ระดับ .05 ซึ่งได้ผลดังนี้

4.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.435 ถึง 7.071

4.2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.465 ถึง 4.076

4.3 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 10 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.701 ถึง 5.774

4.4 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.930 ถึง 9.295

5. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ซึ่งได้ผลดังนี้

5.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9643

5.2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9673

5.3 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9518

5.4 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9603

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัย

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

1. แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยให้คะแนนเป็นรายข้อ ดังนี้

มาก	ค่าคะแนน	3
ปานกลาง	ค่าคะแนน	2
น้อย	ค่าคะแนน	1
ไม่มีเลย	ค่าคะแนน	0

ดังนี้	เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนแบ่งเป็น 4 ระดับ			
	ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.00	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูง
	ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย	0.50 – 1.49	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
	ค่าเฉลี่ย	0.00 – 0.49	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับต่ำ

2. แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้วิจัยให้คะแนนเป็นรายข้อ ดังนี้

มากที่สุด	ค่าคะแนน	5
มาก	ค่าคะแนน	4
ปานกลาง	ค่าคะแนน	3
น้อย	ค่าคะแนน	2
น้อยที่สุด	ค่าคะแนน	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับต่ำมาก

3. แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยให้คะแนนเป็นรายข้อ ดังนี้

		เชิงบวก	เชิงลบ
มากที่สุด	ค่าคะแนน	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	ค่าคะแนน	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	ค่าคะแนน	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ค่าคะแนน	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	ค่าคะแนน	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก

4. แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยให้คะแนนเป็นรายข้อ ดังนี้

		เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	ค่าคะแนน	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ค่าคะแนน	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ค่าคะแนน	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเจตคติ โดยตัดแปลงจากหลักเกณฑ์การประเมินของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ สูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ ต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ ต่ำที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัด ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน อำเภอนาคู และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง อำเภอผาขาว โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนัดหมายวันขอรับแบบสอบถามคืน เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม 2547
3. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 260 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง
4. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าสหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F - test)
3. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรปัจจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและทดสอบนัยสำคัญของน้ำหนักความสำคัญโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมสำเร็จรูป

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) โดยใช้สูตร ของโรวินELLI และแฮมเบลตัน (ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยแทนค่าในสูตร (ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 อ้างอิงจาก Edwards. 1975 : 152-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.3.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของคะแนน X กับ Y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบค่าที่ t - test (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 317)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} ; df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ t
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur, 1973 : 136 - 137)

$$R_{Y123\dots k} = \sqrt{\beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} \dots + \beta_k r_{Yk}}$$

เมื่อ	$R_{Y123\dots k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k กับตัวแปรตาม Y
	$\beta_1, \beta_2 \dots \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta – Weight) ของ ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ในรูปคะแนน มาตรฐาน
	$r_{Y1}, r_{Y2} \dots r_{Yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม Y กับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k

3.4 ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur, 1973 : 159)

$$F = \frac{R^2/k}{(1 - R^2)/(N - k - 1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F (F – Distribution)
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.5 คำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ Score Weight คำนวณโดยใช้สูตร
(Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 61)

$$b_j = \beta_j \frac{S_Y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่านำนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูป คะแนนดิบ
	β_j	แทน	ค่านำนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูป คะแนนมาตรฐาน
	S_j	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j
	S_Y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม

3.6 ทดสอบนัยสำคัญของน่านักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ โดยใช้ t - test
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 344)

$$t = \frac{b_j}{SE_{b_j}} ; df = N - k - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบทีของค่านำนักความสำคัญในรูป คะแนนดิบของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	b_j	แทน	ค่านำนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระ แต่ละตัว
	SE_{b_j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน่านักความสำคัญในรูป คะแนนดิบของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

ซึ่งใช้การคำนวณในโปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X_1	แทน	ประสบการณ์ในการรับการอบรม
X_2	แทน	การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน
X_3	แทน	ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
X_4	แทน	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
X_5	แทน	การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน
Y	แทน	เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของที
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของเอฟ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F- test)
3. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรปัจจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและทดสอบนัยสำคัญของน้ำหนักความสำคัญโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการรับ
การอบรมและการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย
กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 4 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู
ระดับก่อนประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมและการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรม และการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน

ปัจจัย	จำนวน (N = 260)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการรับการอบรม		
ไม่เคยได้รับการอบรม	51	19.6
เคยได้รับการอบรม	209	80.4
2. การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน		
ไม่มีตัวแบบ	90	34.6
มีตัวแบบ	170	65.4
ผู้บริหาร	54	31.8
ผู้ช่วยวิชาการ	21	12.4
หัวหน้าระดับชั้น	13	7.7
เพื่อนครู	92	54.1
ผู้นำในกลุ่มโรงเรียน	44	25.9
อื่นๆ (เอกสาร, วิทยากร)	18	10.6

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการรับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 80.4 และไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 19.6 เมื่อจำแนกตามการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียนพบว่าส่วนใหญ่มีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 65.4 โดยมีเพื่อนครูเป็นตัวแบบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาคือ ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 31.8 มีหัวหน้าระดับชั้นเป็นตัวแบบน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไม่มีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6

ตอนที่ 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถม
ศึกษา

ตัวแปรปัจจัย	n	k	$\bar{X}$	S	แปลความหมาย
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3)	15	3	1.587	0.569	ปานกลาง
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4)	15	5	3.782	0.605	สูง
การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5)	10	5	3.540	0.538	สูง
เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y)	30	5	3.671	0.471	สูง

จากตาราง 3 พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษามีเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูง มี
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนความรู้เกี่ยวกับการ
วิจัยในชั้นเรียนครูระดับก่อนประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา

ตัวแปรปัจจัย	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
ประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1)	1.000	-.312**	-.319**	-.112	-.165**	-.053
การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2)		1.000	.333**	.037	.159*	.080
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3)			1.000	.321**	.499**	.285**
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4)				1.000	.358**	.258**
การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5)					1.000	.496**
เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y)						1.000
$R = .506 \quad R^2 = .256 \quad F = 17.512^{**}$						

* $P \leq .05$

** $P \leq .01$

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y) มีค่าอยู่ระหว่าง .258 ถึง .496 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับตัวแปรปัจจัยที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .496 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) และปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .285 และ .258 ตามลำดับ แสดงว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่มีการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูง มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูงและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในระดับสูง จะมีเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูง ส่วนปัจจัยประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) และการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ ตัวแปรปัจจัยหลายตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) และการ

ยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) ส่วนปัจจัยด้านการมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) และ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) สำหรับปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .506 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเท่ากับ .256 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนร้อยละ 25.6

ตอนที่ 4 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา

ตัวแปรปัจจัย	β	b	SE _b	t
ประสบการณ์ในการรับการอบรม (X ₁)	0.048	0.056	0.070	0.809
การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X ₂)	0.005	0.005	0.058	0.079
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X ₃)	0.047	0.039	0.056	0.693
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X ₄)	0.087	0.068	0.046	1.469
การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X ₅)	0.449	0.393	0.056	6.975**

** $P \leq .01$

a = 1.949

จากตาราง 5 พบว่า มีเพียงค่านักความสำคัญของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X₅) ที่ส่งผลทางบวกต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่านักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.449 นั่นคือ ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่มีการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูงหรือต่ำจะส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนสูงหรือต่ำอย่างสอดคล้องกัน ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X₁) การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X₂) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X₃) และปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X₄) ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการ ได้แก่ ประสบการณ์ในการรับการอบรม การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย
2. นักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 735 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 13 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย จำนวน 260 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เลือกมา 6 อำเภอ จาก 13 อำเภอ แล้วสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้มาร้อยละ 50 โดยทำการสำรวจข้อมูลจากครูระดับก่อนประถมศึกษาในแต่ละกลุ่มโรงเรียนของแต่ละอำเภอดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนที่ทำการสอน เขตพื้นที่การศึกษาเลยที่สังกัด อำเภอ ตำบล กลุ่มโรงเรียนที่สังกัด การได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน และการมีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9643

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9673

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9518

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9503

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัด ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน อำเภอนาด้วง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง อำเภอผาขาว โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนัดหมายวันขอรับแบบสอบถามคืน

3. หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม 2547 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ส่งกลับมาทั้งสิ้น 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F - test)
3. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรปัจจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและทดสอบนัยสำคัญของน้ำหนักความสำคัญโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .506 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนร้อยละ 25.60

2. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) ส่งผลทางบวกต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.449 ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) และปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอธิบายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. มีปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 โดยพบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการรับการอบรม (X_1) การมีตัวแบบการวิจัยในชั้นเรียน (X_2) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .506 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเท่ากับ .256 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนร้อยละ 25.60

ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (X_3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (X_4) และการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในระดับสูง และมีการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูง จะมีเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซาฮา (Saha, 1995 : 1-7) ที่พบว่าผู้บริหารมีเจตคติทางบวกต่อความรู้ด้านการวิจัย และเห็นว่าความรู้ด้านการวิจัยมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายของหน่วยงาน อีกทั้งความต้องการในการช่วยเหลือครูผู้สอน เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำนายเจตคติต่อการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และจากงานวิจัยของวาโวรันตู (Waworuntu, 1986 : 1213) พบว่าการบอกรับข่าวสารต่างประเทศ ความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนร่วมงาน และความสนใจในการวิจัยสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของสมใจ จิตรพิทักษ์ (2532 : 170-181) พบว่าการอ่านวารสารต่างประเทศเกี่ยวกับงานวิจัย และเจตคติต่อการวิจัยสัมพันธ์กับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจากงานวิจัยของวันทนา ชูช่วย (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าการมี

บุคลากรในคณะวิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยมีความรู้ด้านการวิจัย และการมีที่ปรึกษาในการวิจัยเป็นแรงจูงใจในการทำวิจัยของครูมัธยมศึกษาที่ทำการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเขาวภา เจริญบุญ (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และเพื่อนครูให้ความร่วมมือร่วมทำวิจัยในชั้นเรียน และจากการศึกษาของสายศิลป์ สายิน (2544 : บทคัดย่อ) พบว่าความรู้เกี่ยวกับการวิจัย และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยม นอกจากนี้การวิจัยของพันธย์ วิหคโต (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยน้อย และมีการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนน้อยมากหรือไม่มีเลย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปราณี นุ่นน้อย (2540 : บทคัดย่อ) พบว่ากระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมเป็นองค์ประกอบการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

2. คำนำน้าหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน (X_6) ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.449 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า มีน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา

การที่ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของเจตคติทั้งสามองค์ประกอบซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการพร้อมกระทำเปรียบเทียบกับขั้นความรู้ ขั้นเปลี่ยนทัศนคติ และขั้นตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าขั้นดังกล่าวทั้งสามขั้นนั้นเป็นการยอมรับนวัตกรรมในระดับจิตใจ (พนาลัย อยู่สำราญ. 2535 : 20 – 21 ; อ้างอิงจาก จิรวัฒน์ วงษ์สวัสดิวัฒน์. 2529) และจากการศึกษาของวาที ระถิ (2531 : บทคัดย่อ) พบว่าเจตคติเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาของครูประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสาโรจน์ แผงยัง (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าเจตคติและแรงจูงใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของนักฝึกอบรม นอกจากนี้การวิจัยของรัตนภรณ์ ธรรมโกศล (2526 : บทคัดย่อ) พบว่าเจตคติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

จากการวิจัยพบว่าการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู ดังนั้นผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการส่งเสริม จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยมีการประเมินความต้องการของครูผู้เข้ารับการอบรมก่อนว่า ครูต้องการรู้เรื่องอะไร เพื่อให้การจัดการอบรมให้ความรู้เกิดประโยชน์และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองทางการวิจัยในชั้นเรียนโดย จัดให้มีการสัมมนาศึกษาดูงาน จัดให้มีแหล่งข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่รวบรวมข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยสำหรับศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน และมีการมอบรางวัลให้กับครูที่มีการคิดค้นนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ คุณค่าของนวัตกรรมเพื่อทำให้อุบัติเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้อุบัติความสนใจและต้องการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา เช่น การสนับสนุนของหน่วยงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น กลุ่มครูที่เคยทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อนำผลการศึกษา มาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2525). "นโยบายและแนวทางการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ," *เอกสารการประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา*. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กองวิจัยทางการศึกษา.
- _____. (2531ข). "การวิจัยและการสร้างผลงานทางวิชาการ," *เอกสารการประชุมปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ทางการวิจัยและการสร้างผลงานทางวิชาการ*. กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. กองวิจัยทางการศึกษา.
- _____. (2542). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กระทรวงศึกษาธิการ. กองวิจัยทางการศึกษา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2537). *การฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- ช. ชนบท. (2531, มิถุนายน). "การวิจัยในชั้นเรียนมิใช่การวิจัย Stat. Math เพียงอย่างเดียว," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 75 : 6 – 9.
- ✓ชัยพจน์ รักราม. (2540, พฤศจิกายน). "การวิจัยในชั้นเรียน," *การศึกษาเอกชน*. 7(70) : 25 – 29.
- ชิดหทัย ผลานันต์. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา*
สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ชูชัย สมิทธิไกร. (2542). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพนิรมิตการพิมพ์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ และคณะ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เสริมสัน พรีเพรส ซิสเท็ม.
- ✓เชิดศักดิ์ โปวาสันธุ์. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนาศา แสงศักดิ์. (2543, พฤษภาคม). "การวิจัยในชั้นเรียน," *วิชาการ*. 3(5) : 72 – 77.
- ทิตนา ขัมมณี. (2540). "การวิจัยทางการศึกษา," ใน *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*.
บรรณาธิการโดย ทิตนา ขัมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์. 3 – 36. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- ธีระชัย ปุณฺณโชติ. (2532). การสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ✓ นภาพร สิงห์หัต. (2531). การพัฒนาชุดการสอนรายบุคคลเพื่อเสริมสมรรถภาพการวิจัยสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.จ. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุต. (2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- ✓ ประนอม เจริญชนม์. (2545). การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พีระพัสนา.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2542). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ยู แพต.
- ปราณี นุ่นน้อย. (2540). การพัฒนาองค์ประกอบการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำราทบวงมหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ ตรีมงคลกุล. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2537, กันยายน). "แนวนโยบายในการดำเนินงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ," *วิจัยสนทศ.* 14(168) : 30 – 31.
- ✓ พนาลัย อยู่สำราญ. (2535). ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอนสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- พัชรี สิบตระกูล. (2545, กรกฎาคม). "ครูอนุบาลกับการวิจัย," *การศึกษาปฐมวัย*. 6(3) : 5 – 7.
- พันธ์ณี วิหคโต. (2536). รายงานการวิจัยสภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- ✓ พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2544). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้: ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พิรวัฒน์ วงษ์พรม. (2533). สภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ✓ ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2545). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- มัลลิกา นิตยาพร และอรุณศรี อนันตศิริชัย. (2534, เมษายน – มิถุนายน). "การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน," *วิจัยทางการศึกษา*. 21(2) : 67 – 78.
- ✓ ยงยุทธ เกษสาคร. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ : เอสแอนด์จีกราฟฟิค.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2527). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการใช้เพลงคณิตศาสตร์ประกอบการสอนของครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวภา เจริญบุญ. (2538). *การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ รัชศิริ ลิทธิโชค. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติภาษาไทยกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาพลศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนภรณ์ ธรรมโกศล. (2526). *การเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษา : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วลัยลักษณ์ อัครีรวงศ์. (2541, มีนาคม). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารราชมงคล*. พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารราชมงคล. 6(1) : 23 – 33.
- ✓ วรรณา เต็มขจรเกียรติ. (2543). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ✓ วรรณดี แสงประทีปทอง. (2544). เจตคติ : แนวคิด วิธีการวัดและมาตรฐานวัด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันทนา ชูช่วย. (2533). การทำวิจัยในโรงเรียนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ วาทีท ระถิ. (2531). การยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อวาทกุล. (2538). เทคโนโลยีมนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2536, ตุลาคม – พฤศจิกายน). "สรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพของการวิจัยสาขาการศึกษาในประเทศไทย," *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*. 17(1) : 32 – 39.
- _____. (2538, กุมภาพันธ์ – มีนาคม). "คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาด," *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*. 18(3) : 8 – 11.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2537, กันยายน – ธันวาคม). "การวิจัยในโรงเรียนและชั้นเรียน," *การวัดผลการศึกษา*. 16(47) : 44 – 49.
- ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดี ดี บุ๊คส์ไทร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ และคณะ. (2537). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบ ลักษณะ. (2529, กรกฎาคม). "การวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้สึก," *วิจัยการศึกษา*. 16(3) : 41 – 49.
- สมใจ จิตพิทักษ์. (2532). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สรียา ทองสมัคร. (2538). สาเหตุในการทำและไม่ทำวิจัยและสภาพการทำวิจัยทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 3. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สัมมา รณธิชัย. (2544). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : จากประสบการณ์สู่ปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สุรินทร์ : รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท.
- สายศิลป์ สายิน. (2544). ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- สาโรจน์ แห่งยัง. (2536). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของ นักฝึกอบรมในประเทศไทย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. (2545). เอกสารเสริมความรู้ ประกอบการสัมมนาวิชาการ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน. หน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พรักหวาน กราฟฟิค.
- ✓ สาลี ทองธิว. (2526). กลวิธีเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูก้าวหน้า. สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- ✓ สุชาติ ภาพจน์. (2539). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สุทัศน์ ยกส้าน. (2530). ให้สัมภาษณ์, ประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร เทียนงาม. (2539). โมเดลสมรรถภาพการวิจัย : การวิเคราะห์ด้วยลิสเรล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร จิตติอรุณชัย. (2536). การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ ปันทพทา. (2540). สภาพแวดล้อมการฝึกอบรมการวิจัย ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยและคุณลักษณะของ นักวิจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของมหาบัณฑิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2528). บรรยายภาคที่เกื้อกูลต่อการทำวิจัย. ในรวบรวมบทความที่เกี่ยวกับวิจัยทางการ ศึกษา. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ✓ สุภาวัฒน์ เวชประสิทธิ์. (2531). ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการทำวิจัยโครงการและพัฒนาคุณภาพ ก่อนประถมศึกษาและ ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สุรณี พิพัฒน์โรจนกุล. (2537). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของผู้ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมการวิจัยจากกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ ด.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สุวรรณ สุวรรณเวช. (2525). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวการเขียนวิทยานิพนธ์ รายงานทางวิชาการ และรายงานประจำภาค*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. (2540ก). "การวิจัยชั้นเรียน," ใน *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. บรรณาธิการโดย ทิศนา ขัมมณีและสร้อยสน สกลรักษ์. หน้า 37 – 42. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540ข). "แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน," ใน *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. บรรณาธิการโดย ทิศนา ขัมมณีและสร้อยสน สกลรักษ์. หน้า 27 – 36. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ร่องวานิช. (2543). "แนวคิดและหลักการของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน," ใน *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. บรรณาธิการโดย พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ ลัดดา ภูเกียรติ และสุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. หน้า 156 – 194. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน Classroom action Research*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย. (2544, พฤศจิกายน). "การวิจัยในชั้นเรียนจากผู้สอนสู่ผู้เรียน," *วิชาการ*. 4(11) : 69 – 72.
- อัญชลี ชีระสาสน์. (2542). *การวิเคราะห์จำแนกเปรียบเทียบปัจจัยระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา*. วิทยานิพนธ์ ด.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร ทองอุไทย. (2522). *ทัศนคติต่อวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2537). *การวิจัยของครู*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anastasi, A. (1976). *Psychological Testing*. 4th ed. New York : Macmillan.
- Blackburn, R.T. et al. (1991, August). "Faculty at Work : Focus on Research Scholarship, and Service," *Research in Higher Education*. 32(4) : 385 – 412.
- Bland, C.J. and Schmitz, C.C. (1986, January). "Characteristics of the Successful Researcher and Implications for Faculty Development," *Journal of medical Education*. 61 : 22 – 30.

- Chaudron, C. (1988). *"Second language classroom : Research on teaching and learning,"*
Cambridge : Cambridge University Press.
- Elliot, J. (1988). "Teacher as Researcher," In *Educational Research, Methodology and Measurement : An International Handbook*. Edited by Keesee, John P. 78 – 81.
Oxford : Pergamon Press.
- _____. (1991). *Action Research for Educational Change*. Philadelphia : Open University Press.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3th ed. New York : McGraw – Hill Book.
- Kerlinger, F.N. & Elazar, J. (1973). *Multiple Regression in Behavioural Research*. New York :
Holt, Rinehart and Winston.
- Phillips, C.J. and Russell, K.R. (1994, October). "Research self – efficacy the research training
Environment and research productivity among graduate student in counseling psychology,"
The Counseling Psychologist. New York : McGraw – Hill
- Rogers, E.M. (1983). *Diffusion of Innovation*. New York : The Free Press.
- Saha, J.L. (1995, May). "Attitudes Towards Education Research. Knowledge and Policy– Making
Among American Australian School Principals," *The Use of Education Research*. 23(4)
: 1-7.
- Secord, P.F. and Carl, B. W. (1964). *Social Psychology*. Tokyo : McGraw – Hill Koyakusha.
- Thurstone, L.L. (1967). *Can We Measure Reading in Attitude Theory and Measurement*.
New York : John Wiley & Sons.
- Triandis, H.C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Waworuntu, B. (1986, October). "The Research Productivity of Faculty in Indonesia Public Higher
Education," *Dissertation Abstract International*. 47(04)A : 1213.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม
ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับก่อนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
 - ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน
 - ตอนที่ 5 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบและตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยข้อมูลที่ท่านตอบมานี้ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่มีผลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อความหรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียน.....
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต..... อำเภอ..... ตำบล.....
3. กลุ่ม.....
4. ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - () ไม่เคย
 - () เคย
5. การมีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน
 - () ท่านไม่มีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน
 - () ท่านมีตัวแบบในการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ ผู้บริหาร ☐ ผู้ช่วยวิชาการ ☐ หัวหน้าระดับชั้น ☐ เพื่อนครู
 - ☐ ผู้นำในกลุ่มโรงเรียน ☐ อื่นๆ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ เพื่อประเมินว่าท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในด้าน

ต่าง ๆ อยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่าน

มาก	หมายถึง	ท่านมีความรู้ตามข้อความที่ระบุไว้ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความรู้ตามข้อความที่ระบุไว้ในระดับพอสมควร
น้อย	หมายถึง	ท่านมีความรู้ตามข้อความที่ระบุไว้ในระดับเล็กน้อย
ไม่มีเลย	หมายถึง	ท่านไม่มีความรู้ตามข้อความที่ระบุในเลย

ข้อ	ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนด้านต่าง ๆ	ระดับความรู้			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
1	ระบุปัญหาที่ควรทำวิจัยได้				
2	กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้				
3	ระบุตัวแปรสำคัญในเรื่องที่จะวิจัยได้				
4	ระบุกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้				
5	กำหนดสมมติฐานในการวิจัยที่สามารถทดสอบได้				
6	เลือกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาได้				
7	เชื่อมโยงหัวข้อปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และการสรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกันได้				
8	เลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัย				
9	สร้างแบบทดสอบหรือเครื่องมือต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด				
10	เลือกใช้แบบทดสอบหรือเครื่องมือวิจัยมาตรฐานต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด				
11	ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยชนิดต่าง ๆ				
12	เลือกใช้สถิติให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวิจัยได้				
13	เขียนรายงานวิจัยได้ถูกต้องตามระเบียบวิธีสากล				
14	นำเสนอข้อมูลหรือผลการวิจัยด้วยวิธีการที่เหมาะสม				
15	เสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ได้				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

- คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของท่าน
- | | | |
|------------|---------|--|
| มากที่สุด | หมายถึง | ท่านและผู้ร่วมงานมีการปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุเป็นประจำทุกครั้ง |
| มาก | หมายถึง | ท่านและผู้ร่วมงานมีการปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุเกือบเป็นประจำ |
| ปานกลาง | หมายถึง | ท่านและผู้ร่วมงานมีการปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง |
| น้อย | หมายถึง | ท่านและผู้ร่วมงานมีการปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุน้อยครั้ง |
| น้อยที่สุด | หมายถึง | ท่านและผู้ร่วมงานเกือบจะไม่มีการปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุเลย |

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ในระหว่างการทำงานท่านและผู้ร่วมงานมีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์กันโดยไม่ปิดบัง					
2.	ท่านและผู้ร่วมงานยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน					
3.	งานในหน้าที่ที่ท่านต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น					
4.	ท่านและผู้ร่วมงานคอยให้คำปรึกษากันเมื่อมีอุปสรรคในการทำงาน					
5.	ท่านและผู้ร่วมงานช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน					
6.	ท่านและผู้ร่วมงานต่างก็ได้รับความร่วมมือในการทำงานด้วยความเต็มใจ					
7.	ผู้ร่วมงานในโรงเรียนต่างยินดีให้ความช่วยเหลือกัน ทำกิจกรรมที่มีผู้ขอความช่วยเหลือ					
8.	แม้ว่าจะมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในการทำงาน แต่ท่านและผู้ร่วมงานก็พยายามปรับความเข้าใจกันด้วยดีเสมอ					
9.	ท่านและผู้ร่วมงานยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
10.	ท่านและผู้ร่วมงานมีความจริงใจต่อกัน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	ท่านและผู้ร่วมงานส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานกันเป็นทีม					
12.	ท่านมักมีส่วนร่วมด้วยกับเพื่อนร่วมงานในการแก้ปัญหาต่างๆในโรงเรียน					
13.	ท่านและผู้ร่วมงานให้คำแนะนำในการทำงานแก่กัน					
14.	ท่านและผู้ร่วมงานให้กำลังใจสนับสนุนในการปฏิบัติงานต่อกัน					
15.	ท่านและผู้ร่วมงานแสดงความปรารถนาดีต่อกัน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของท่าน

มากที่สุด	หมายถึง	ท่านปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุแน่นอนที่สุด
มาก	หมายถึง	ท่านปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุแน่นอน
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
น้อย	หมายถึง	ท่านปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ท่านเกือบจะไม่มีปฏิบัติตรงกับข้อความที่ระบุเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ท่านติดตามข่าวสารการวิจัยในชั้นเรียนทางสื่อต่างๆ					
2.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ไม่น่าใช้ในระดับชั้นก่อนประถมศึกษา					
3.	ท่านสนใจอ่านเอกสาร วารสาร ตำรา เพื่อเป็นแนวทางในการทำการวิจัยในชั้นเรียน					
4.	ท่านสนทนา ชักถามกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
5.	ท่านไม่เคยสนใจเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
6.	ท่านพร้อมเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
7.	ท่านพร้อมจะแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
8.	ท่านเข้าร่วมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของหน่วยงานทางการวิจัยการศึกษา					
9.	ท่านสนใจเป็นสมาชิกของชมรมครูนักวิจัยทั้งในและนอกหน่วยงาน					
10.	ท่านยินดีเข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

คำชี้แจง	โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในลักษณะเห็นด้วยมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในลักษณะเห็นด้วยมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในลักษณะไม่เห็นด้วยมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในลักษณะไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้อย่างเต็มที่					
2.	การวิจัยในชั้นเรียนกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน					
3.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง					
4.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น					
5.	การวิจัยในชั้นเรียนส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
6.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่น่าสนใจ					
7.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ต้องแสวงหาความรู้มากขึ้น					
8.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ทำงานเป็นระบบมากขึ้น					
9.	ท่านอยากหาเวลาไปอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
10.	ถ้ามีโอกาสได้ทำวิจัยในชั้นเรียนท่านจะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
11.	ไม่มีความจำเป็นที่ครูจะต้องทำวิจัยในชั้นเรียน					
12.	การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้เข้าใจปัญหาการเรียนการสอนได้ดีขึ้น					
13.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้เสียเวลาในการสอน					
14.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ทำแล้วสูญเปล่าเพราะนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย					
15.	ท่านรู้สึกว่าคุณเองไม่ชอบการวิจัยในชั้นเรียน					
16.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า					
17.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้มีความอดทนสูง					
18.	การวิจัยในชั้นเรียนสามารถตอบปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์					
19.	การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อน					
20.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้เป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
21.	ทุกวิชาชีพต้องเกี่ยวข้องกับการทำวิจัย					
22.	การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ท้าทายความสามารถ					
23.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆใช้ในการเรียนการสอน					
24.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้สิ่งแวดล้อมงบประมาณ					
25.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น					
26.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่น่าเบื่อ					
27.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน					
28.	การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูมากขึ้น					
29.	การวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดี					
30.	การวิจัยในชั้นเรียนทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ					

ภาคผนวก ข

- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
- ค่าอำนาจจำแนก (η)
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถาม

ด้าน	สร้าง (ข้อ)	IOC (0.67-1.00)	จำนวนข้อที่ใช้ได้ (ข้อ)	จำนวนข้อที่คัดไว้ (ข้อ)
1. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ในชั้นเรียน	25	23	21 ($t = 2.219 - 7.071$)	15 ($t = 2.435 - 7.071$)
2. ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	25	24	16 ($t = 2.465 - 4.076$)	15 ($t = 2.465 - 4.076$)
3. การยอมรับนวัตกรรม การวิจัยในชั้นเรียน	20	18	10 ($t = 1.701 - 5.774$)	10 ($t = 1.701 - 5.774$)
4. เจตคติต่อการวิจัย ในชั้นเรียน	40	40	30 ($t = 1.930 - 9.295$)	30 ($t = 1.930 - 9.295$)

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (t) และความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ด้าน	ข้อ	ค่า t	α
1. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	1	3.576**	.9643
	2	6.025**	
	3	3.576**	
	4	4.260**	
	5	6.351**	
	6	4.804**	
	7	7.071**	
	8	3.000*	
	9	3.693**	
	10	3.973**	
	11	4.950**	
	12	6.267**	
	13	3.361*	
	14	3.000*	
	15	2.435*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า t	α
2. ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	1	2.887*	.9673
	2	3.216**	
	3	4.000**	
	4	3.328**	
	5	3.266**	
	6	4.076**	
	7	3.267**	
	8	3.667**	
	9	2.970*	
	10	3.328**	
	11	3.674**	
	12	3.175**	
	13	2.840*	
	14	2.465*	
	15	3.328**	
ด้าน	ข้อ	ค่า t	α
3. การยอมรับนวัตกรรมการวิจัยในชั้นเรียน	1	4.763**	.9518
	2	4.700**	
	3	1.701*	
	4	4.763**	
	5	3.674**	
	6	3.612**	
	7	2.782*	
	8	4.334**	
	9	4.804**	
	10	5.774**	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า t	α
4. เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	1	4.439**	.9603
	2	4.523**	
	3	4.334**	
	4	5.765**	
	5	3.674**	
	6	2.771*	
	7	5.196**	
	8	4.178**	
	9	2.333*	
	10	2.683*	
	11	5.307**	
	12	3.578**	
	13	3.920**	
	14	4.801**	
	15	6.928**	
	16	4.472**	
	17	4.178**	
	18	2.333*	
	19	4.667**	
	20	4.700**	
	21	3.538**	
	22	1.930*	
	23	9.295**	
	24	5.779**	
	25	3.897**	
	26	8.356**	
	27	1.930*	
	28	5.303**	
	29	4.700**	
	30	2.954**	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก ค
รายชื่อโรงเรียน

รายชื่อโรงเรียน

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1

อำเภอเมือง

- | | |
|------------------------------|----------------------------------|
| 1. โรงเรียนบ้านขอนแก่น | 15. โรงเรียนบ้านห้วยหลวงไซ |
| 2. โรงเรียนบ้านติดตอ | 16. โรงเรียนบ้านห้วยสีเสียด |
| 3. โรงเรียนบ้านปากนา | 17. โรงเรียนบ้านสัน |
| 4. โรงเรียนบ้านแหล่งควาย | 18. โรงเรียนบ้านนาแหม |
| 5. โรงเรียนชุมชนบ้านนาอ้อ | 19. โรงเรียนบ้านวังยาว |
| 6. โรงเรียนบ้านท่ามะนาว | 20. โรงเรียนบ้านห้วยทราย |
| 7. โรงเรียนบ้านโพน | 21. โรงเรียนบ้านโป่ง |
| 8. โรงเรียนบ้านนาหินคำ | 22. โรงเรียนอนุบาลเลย |
| 9. โรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ | 23. โรงเรียนบ้านภูบ่อปิด |
| 10. โรงเรียนบ้านห้วยม่วง | 24. โรงเรียนบ้านหนองผึกก้าม |
| 11. โรงเรียนบ้านหนองนาทราย | 25. โรงเรียนบ้านนาโคก |
| 12. โรงเรียนบ้านทรัพย์มงคล | 26. โรงเรียนบ้านปากหมาก |
| 13. โรงเรียนบ้านหนองผำ | 27. โรงเรียนบ้านวังโป่งท่าวังแคน |
| 14. โรงเรียนมโนบุเรศบำรุงการ | 28. โรงเรียนบ้านนาม่วง |

อำเภอเชียงคาน

- | | |
|--|--|
| 1. โรงเรียนบ้านเชียงคาน"ปทุมมาสงเคราะห์" | 12. โรงเรียนบ้านโพน |
| 2. โรงเรียนบ้านเชียงคาน"วิจิตรวิทยา" | 13. โรงเรียนบ้านใหม่ |
| 3. โรงเรียนบ้านน้อย | 14. โรงเรียนบ้านแก่งมี |
| 4. โรงเรียนบ้านคกมาด | 15. โรงเรียนบ้านนาข้าว |
| 5. โรงเรียนบ้านโนนสว่าง | 16. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 96 (ชุมชนบ้านธาตุ) |
| 6. โรงเรียนบ้านบุชม | 17. โรงเรียนบ้านธาตุวิทยา |
| 7. โรงเรียนบ้านคกเลา | 18. โรงเรียนบ้านห้วยหินชาอ้อมพรหมมานุสรณ์ |
| 8. โรงเรียนห้วยซวกคกเลาใต้ | 19. โรงเรียนบ้านห้วยพอด |
| 9. โรงเรียนบ้านอุมง | 20. โรงเรียนบ้านผาพอด |
| 10. โรงเรียนบ้านผาบัน | 21. โรงเรียนบ้านสงเปือย |
| 11. โรงเรียนชุมชนบ้านนาบอน | 22. โรงเรียนบ้านผากกลางดง |

อำเภอหาดวัง

- | | |
|-------------------------------|----------------------------|
| 1. โรงเรียนชุมชนบ้านหาดวัง | 4. โรงเรียนชุมชนท่าสะอาด |
| 2. โรงเรียนบ้านแก้วเมธี | 5. โรงเรียนบ้านท่าสวรรค์ |
| 3. โรงเรียนบ้านราษฎร์ประดิษฐ์ | 6. โรงเรียนบ้านน้ำสวยภักดี |

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2

อำเภอวังสะพุง

- | | |
|---|-----------------------------------|
| 1. โรงเรียนบ้านปากปวน | 16. โรงเรียนบ้านวังไหโนนสมบูรณ์ |
| 2. โรงเรียนบ้านท่ากิตเชียงกกเกลือ | 17. โรงเรียนบ้านหนองนอ |
| 3. โรงเรียนบ้านบุงตาข่าย | 18. โรงเรียนบ้านวังสะพุง |
| 4. โรงเรียนบ้านกุดโง้งวังเคื่อ | 19. โรงเรียนบ้านน้ำอ้อมเล้า |
| 5. โรงเรียนบ้านนาชำแซง | 20. โรงเรียนบ้านนาอีเลิศ |
| 6. โรงเรียนบ้านห้วยผุก | 21. โรงเรียนชุมชนวังสะพุง |
| 7. โรงเรียนบ้านนาหลวงยางเคียว | 22. โรงเรียนบ้านโคกขมิ้น |
| 8. โรงเรียนบ้านขอนแก่น | 23. โรงเรียนบ้านหินแก้ง |
| 9. โรงเรียนบ้านแก่งหินกกสะท้อน | 24. โรงเรียนบ้านลาด |
| 10. โรงเรียนบ้านเหมืองแบ่ง | 25. โรงเรียนบ้านกุดลั่นน้อยคีรี |
| 11. โรงเรียนบ้านวังกกเคื่อ | 26. โรงเรียนบ้านโคกสว่างป่าไม้งาม |
| 12. โรงเรียนบ้านหนองป่าดฟาน | 27. โรงเรียนบ้านชานกฉิบ |
| 13. โรงเรียนบ้านศรีอุบลพัฒนา | 28. โรงเรียนบ้านขอนแก่น |
| 14. โรงเรียนบ้านบึงสวรรค์ | 29. โรงเรียนบ้านป่าบง |
| 15. โรงเรียนบ้านนาดอกไม้ มิตรภาพที่ 120 | |

อำเภอภูกระดึง

- | | |
|---|-------------------------------|
| 1. โรงเรียนภูกระดึง | 11. โรงเรียนบ้านวังยาง |
| 2. โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ | 12. โรงเรียนบ้านห้วยส้ม |
| 3. โรงเรียนบ้านหนองตุม | 13. โรงเรียนบ้านชานาง |
| 4. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 49 (บ้านวงเวียน) | 14. โรงเรียนบ้านห้วยไผ่ |
| 5. โรงเรียนบ้านนายาง | 15. โรงเรียนบ้านปวนพุก |
| 6. โรงเรียนบ้านห้วยกะมะ | 16. โรงเรียนบ้านเหล่าใหญ่ |
| 7. โรงเรียนบ้านนาแปน | 17. โรงเรียนบ้านหนองหมากแก้ว |
| 8. โรงเรียนบ้านนาโก | 18. โรงเรียนบ้านผาห้วย |
| 9. โรงเรียนบ้านนาน้อย | 19. โรงเรียนบ้านห้วยเป้าเหนือ |
| 10. โรงเรียนบ้านอีเลิศ | 20. โรงเรียนบ้านห้วยเคื่อน้อย |

อำเภอผาขาว

- | | |
|-------------------------|--------------------------------|
| 1. โรงเรียนบ้านโนนปอแดง | 6. โรงเรียนบ้านศรีวิไลท่าสวนยา |
| 2. โรงเรียนบ้านนาล้อม | 7. โรงเรียนบ้านชำไกร |
| 3. โรงเรียนบ้านโนนกกข่า | 8. โรงเรียนบ้านผาขาว |
| 4. โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ | 9. โรงเรียนบ้านดงน้อย |
| 5. โรงเรียนบ้านซำกกด้อย | 10. โรงเรียนบ้านหัวฝาย |

อำเภอผาขาว (ต่อ)

- | | |
|------------------------------|--|
| 11. โรงเรียนบ้านแสนสุข | 16. โรงเรียนบ้านหนองแต้ |
| 12. โรงเรียนบ้านโคกผักหวาน | 17. โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ |
| 13. โรงเรียนบ้านพวยแดง | 18. โรงเรียนบ้านหัวขัว |
| 14. โรงเรียนบ้านหนองตานา | 19. โรงเรียนบ้านนาเหมือดแอ่ |
| 15. โรงเรียนบ้านนาทาดสมสะอาด | 20. โรงเรียนบ้านท่าช้างคลองหนองอีเปี้ย |

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ. ชูศรี วงศ์รัตนะ

อาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. จร. ชาทรี เกิดธรรม

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. อาจารย์อุบล เวียงสมุทร

อาจารย์โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาววนิดา แก้วกุลบุตร

วัน เดือน ปีเกิด

2 สิงหาคม 2519

สถานที่เกิด

จังหวัดเลย

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

103/7 ต. กุดป่อง อ. เมือง จ. เลย 42000

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงานในปัจจุบัน

โรงเรียนชุมชนหนองหิน ต. หนองหิน

กิ่งอ. หนองหิน จ. เลย 42190

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532

ประถมศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลเลย จ. เลย

พ.ศ. 2537

มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเลยพิทยาคม

จ. เลย

พ.ศ. 2541

ค.บ. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) จากสถาบันราชภัฏเลย

พ.ศ. 2547

กศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ